

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra hudební výchovy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Mateřské školy ve folklorně živém regionu na Slovácku

Kindergarten in a folklore region in Slovácko

Kristýna Stanislavová

Vedoucí práce: Mgr. Milena Kmentová, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy

2022

Odevzdáním této bakalářské práce na téma *Mateřské školy ve folklorně živém regionu na Slovácku* potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, 18. 4. 2022

Poděkování

Děkuji vedoucí práce Mgr. Milena Kmentová, Ph.D. za její odbornou pomoc, cenné rady a trpělivost, při psaní mé bakalářské práce. Mé poděkování také patří paním učitelkám z mateřských škol Strážnice, za ochotu při dotazníkovém šetření. Děkuji zejména paní učitelce Janě Hanákové, která mi byla nápomocná, jak při pozorování, tak i při psaní teoretické části. Děkuji své rodině a přítelovi za podporu, pomoc a shovívavost.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zaměřuje na mateřské školy ve folklorně živém regionu na Slovácku. Teoretická část se zabývá vymezením regionu Slovácka, městem Strážnice, charakterizováním mateřských škol ve Strážnici, zabývá se dokumenty, místními tradicemi a tradičním folklorem.

Praktická část vychází z dotazníkového šetření pedagogů mateřských škol, jehož hlavním cílem je zjistit, jak se místní folklor odráží v mateřských školách ve Strážnici a zda se vztah k tradicím udržuje. Dílčími cíli je zmapovat ŠVP, zaměřit se na pedagogy, jakým způsobem děti seznamují s hmotnou a nehmotnou tradicí, a posledním dílčím cílem je zjistit, jaký podíl dětí v předškolním věku navštěvuje folklorní soubor. Na základě výzkumu navštívím mateřskou školu ve Strážnici a budu pozorovat práci dětí a paní učitelky s programem „Tady jsme doma“.

KLÍČOVÁ SLOVA

folklor, mateřská škola, předškolní děti, region Slovácko, město Strážnice

ABSTRACT

The bachelor thesis focuses on kindergartens in the folklore region in Slovakia. The theoretical part deals with the definition of the Slovácko region, the town of Strážnice, the characterization of kindergartens in Strážnice, deals with documents, local traditions and traditional folklore.

The practical part is based on a questionnaire survey of kindergarten teachers. Its main goal is to find out how local folklore is reflected in kindergartens in Strážnice and whether the relationship to traditions is maintained. The partial goals are to map the SEP, to focus on educators, how children get acquainted with the tangible and intangible tradition, and the last partial goal is to find out what proportion of preschool children attend the folklore

ensemble. Based on the research, I will visit the kindergarten in Strážnice and observe the work of children and the teacher with the program - Here we are at home.

KEYWORDS

folklor, kindergarten, preschool child, region Slovácko, the town of Strážnice

Obsah

I. Teoretická část.....	11
1 Vymezení regionu Slovácko.....	11
1.1 Město Strážnice.....	11
2 Historie mateřských škol Strážnice	13
2.1 Mateřské školy Strážnice	13
2.2 Mateřská škola - Smetanova	14
2.3 Mateřská škola – Skácelova.....	14
2.4 Mateřská škola – Radějovská.....	15
2.4.1 RVP PV	15
2.4.2 ŠVP.....	16
2.4.3 Projekt - Tady jsme doma.....	16
3 Tradice.....	18
3.1 Obyčejové tradice	18
3.2 Lidová kultura.....	19
3.3 Lidová kultura hmotná.....	19
3.3.1 Strážnický dětský kroj	20
3.4 Lidová kultura nehmotná	21
4 Folklor a folklorismus	23
4.1 Hudební folklor.....	24
4.2 Taneční folklor.....	25
4.3 Dětský folklor	26
4.4 Dětský folklorní soubor	28
4.4.1 Dětský folklorní soubor – Danájek.....	29
4.4.2 Dětský folklorní soubor – Fěrtůšek	30

4.5	Výzkum.....	31
4.6	Cíl výzkumu.....	31
4.7	Výzkumné otázky	31
4.8	Metody výzkumu	31
4.9	Organizační zjištění	32
4.10	Výsledky dotazníkového šetření	32
4.11	51
4.12	Pozorování.....	51
4.13	Výsledky pozorování.....	54
4.14	Odpovědi na výzkumné otázky	55
4.15	Diskuze.....	56
5	Závěr.....	59
	Seznam příloh.....	63

Úvod

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na všechny mateřské školy ve Strážnici, které se nacházejí ve folklorně živém regionu na Slovácku. Toto téma jsem zvolila z toho důvodu, protože již v brzkém věku jsem navštěvovala dětský folklorní soubor Danájek ve Strážnici. K folklornímu souboru Danájek mě přivedli rodiče, za což jsem moc vděčná, protože jsem si k folkloru vytvořila kladný vztah a myslím si, že mi to bylo velkým přínosem. Proto bych ráda téma folklor v mateřské škole propagovala.

Mým hlavním cílem je zkoumat, jak učitelé mateřských škol s tématem folklor pracují, a jak toto téma dětem zprostředkovávají. Chtěla bych, aby si děti vytvořily vztah k místnímu folkloru a lásku k tradicím našeho regionu Slovácko.

V teoretické části práce (v první kapitole) se zabývám etnografickým vymezením regionu Slovácko a popisuji zde město Strážnice. Zabývám se tím, co je pro tento region a město charakteristické a typické.

V druhé kapitole se zpočátku věnuji historii mateřských škol ve Strážnici, tedy jaké mateřské školy byly ve Strážnici dříve. Následně navazuji třemi mateřskými školami, které v současnosti město Strážnice dětem nabízí. Tyto tři mateřské školy více popisuji. Nakonec této kapitoly se věnuji dokumentům, které jsou s mateřskou školou spojené, zejména RVP PV, ŠVP a projektu „Tady jsme doma – aneb Regionální folklor do škol.“

Ve třetí kapitole definuji pojmy, jako jsou tradice, obyčejové tradice, lidová kultura – hmotná, nehmotná a strážnický dětský kroj.

Ve čtvrté kapitole, tedy v poslední v teoretické části, charakterizuji folklor a folklorismus. Věnuji se hudebnímu, tanečnímu a dětskému folkloru, protože tento folklor by se v mateřských školách mohl vyskytovat nejčastěji. Popisuji strážnické dětské folklorní soubory, konkrétně Danájek a Fěrtůšek.

V praktické části (v páté kapitole) realizuji kvantitativně-kvalitativní výzkum. Pro tento výzkum jsem zvolila metodu dotazníkového šetření a pozorování. V dotazníkovém šetření pokládám otevřené i uzavřené otázky, které souvisí s mateřskými školami a propagací místního folkloru. V rámci pozorování navštěvuji mateřskou školu, která sídlí ve Strážnici na ulici Skácelova. Pozorování aplikuji ve třídě „Včeličky“, ve které je paní učitelka

zapojena do projektu „Tady jsme doma – aneb Regionální folklor do škol“. Na základě výzkumu odpovídám na výzkumné otázky.

I. Teoretická část

1 Vymezení regionu Slovácko

Když se řekne pojem Slovácko, tak se spouště lidem vybaví pestrobarevné kroje, lidové písně a tance, cimbálová muzika a dobré víno. (Jančář, 2011)

Region Slovácko se nachází na jihovýchodě Moravy. Do tohoto regionu spadají města, jako jsou Břeclav, Hodonín, Strážnice, Kyjov, Uherské Hradiště, částečně Uherský Brod a Napajedle. V tomto regionu se nachází bohaté vinice, bohatá příroda, louky, lesy a také Chráněná krajinná oblast Bílé Karpaty. Slovácko se dělí do několika subregionů, které se mezi sebou liší nářečím a lidovým oděvem.

Ve své práci se budu věnovat subregionu Strážnické Dolňácko. Strážnické Dolňácko se nachází převážně v nížinách. Nejvýznamnější kulturní roli zde hraje město Strážnice, které je označováno jako „rolnické město“. Tradiční lidové písně, tanec a lidový oděv jsou inspirovány městem Strážnice. (Kučera a kol., 2016, s. 5)

1.1 Město Strážnice

Malé město Strážnice se nachází v Dolomoravském úvalu při jihovýchodní hranici České republiky v blízkosti hranic se Slovenskou republikou. Leží tedy na Jižní Moravě a spadá do oblasti Dolňácka. Název města vychází ze strážnické funkce. Tuto funkci měl zastávat hrad, který ležel nedaleko hranic. Typické pro město Strážnice jsou také strážnické brány Veselská a Skalická, které měly za úkol město chránit.

Dnes ve Strážnici žije asi pět a půl tisíce obyvatel na rozloze 31,41 km². Nachází se zde řada zajímavých historických míst, jako je zámecký park, zámek, skanzen, židovská synagoga, náměstí, strážnická věž, židovský hřbitov, kaplička ve vinohradech, černá brána v zámeckém parku, kostel nanebevzetí panny Marie, městské muzeum apod.

Ve Strážnici jsou tři mateřské školy pod vedením jedné paní ředitelky. Dále dvě základní školy – Marie Kudeřikové a Čáповka, které sídlí nedaleko od sebe. Také víceleté gymnázium, střední školy, učiliště i odloučené pracoviště vysoké školy. Město má také své zdravotní středisko, ve kterém ordinují praktičtí lékaři, stomatologové a veterináři.

Ve městě Strážnice můžeme navštívit různé restaurace, kavárny, pivnice, ale především vinotéky. Nachází se zde spousta malých i velkých vinařství, protože město Strážnice leží nedaleko vinic. Také se zde každoročně koná Strážnické vinobraní, které se pyšní letitou tradicí. Lidé navštěvují stánky, ve kterých ochutnávají burčák a vína místních vinařů.¹

Strážnice se pyšní dlouholetou tradicí, a to zejména Mezinárodním folklorním festivalem, který organizuje Národní ústav lidové kultury. První Mezinárodní folklorní festival se ve Strážnici konal v roce 1946 v zámeckém parku. V této době začaly vznikat nové folklorní spolky, zpívaly se lidové písně a tančily lidové tance. *„Lidem už nestačilo pouhé tancování v krojích. Stále více se uplatňovala tendence vědomého zpracování vybraných prvků lidových tradic.“* (Jančář, 2011, s. 109)

Dnes se do Strážnice sjíždějí soubory z celého světa, a to jak dětské soubory, tak i soubory dospělých. Pro diváky je to ohromující zážitek, mohou zde vidět exotické kroje a pro nás netradiční písně a tance. Tento festival se tedy řadí mezi celosvětové festivaly. (Jančář, 2011)

Dětská Strážnice je součástí folklorního festivalu, vystupují zde i nejmladší děti předškolního věku, které navštěvují folklorní dětské soubory. Organizátoři dětské Strážnice se snažili o cílevědomou propagaci dětského folkloru. Jednotlivé ročníky tedy probíhaly již od roku 1957 do roku 1979. Poté tradice zanikla a obnovila se roku 2000 a trvá do teď. Děti reprezentují své soubory a předvádějí své taneční a pěvecké výkony, které jsou tradiční pro jejich město. (Ondrušová, 2007)

¹ Město Strážnice [online]. Strážnice 2022 [cit. 2022-03-24]. Dostupné z: <http://www.straznice-mesto.cz/o-meste/d-15673/p1=22638>

2 Historie mateřských škol Strážnice

Roku 1970 se začala psát kronika mateřských škol Strážnice, která shrnuje historii všech mateřských škol ve Strážnici od tohoto roku. V roce 1970 byla založena mateřská škola a jesle Národního podniku Šohaj ve Strážnici, která sídlila na ulici Úprkova. V této mateřské škole se nacházely čtyři třídy a také čtyři třídy obsahovaly právě jesle. Na každou třídu byly přiděleny dvě učitelky a v jeslích působily zdravotní sestry.

V roce 1972 vznikla Městská mateřská škola. Nacházela se nedaleko zámeckého parku a působila v ní jedna věkově heterogenní třída. Tato mateřská škola zde však nesídlila příliš dlouho, protože v roce 1975 byla vybudována další mateřská škola Národního výboru a to na ulici Smetanova, kam se také Městská mateřská škola přestěhovala. Tato mateřská škola na ulici Smetanova nabízela tři heterogenní třídy.

Po čas této doby také fungovala mateřská škola JZD (Jednotného zemědělského družstva), kde se nacházely dvě věkově smíšené třídy. Tato mateřská škola, na rozdíl od všech již zmíněných mateřských škol, sídlila na okraji města a to zejména na ulici Za Drahou.

Po revoluci roku 1989 byly zrušeny jesle Národního podniku Šohaj. Mateřská škola Národního podniku Šohaj, Mateřská škola Národního výboru a Mateřská škola JZD zůstaly, ale všechny začaly nést název Městská mateřská škola Smetanovy ulice Strážnice. A tyto mateřské školy byly pod vedením jedné paní ředitelky, která si zvolila na každé mateřské škole vedoucí učitelku.²

2.1 Mateřské školy Strážnice

V praktické části se budu zabývat třemi mateřskými školami. Jedná se o tři mateřské školy, které spadají pod město Strážnice, mají tedy společnou paní ředitelku a jeden školní vzdělávací program, který nese název „Klíčem svět otvírám, nové věci poznávám“. Tyto mateřské školy se nacházejí na ulici Smetanova, Skácelova a na ulici Radějovská ve Strážnici. Mateřská škola Smetanova a Skácelova sídlí nedaleko od sebe, naopak mateřská škola Radějovská se od nich vzdaluje. Od roku 2007 je zde otevřeno osm tříd. Některé

² Kronika je k dispozici v Mateřské škole Smetanova, ve Strážnici. Kroniku založila Marie Stanislavová, roku 1970.

třídy mají speciální zaměření např. křesťanské, logopedické, ale najdeme zde i třídy běžného charakteru.³

2.2 Mateřská škola - Smetanova

Tato mateřská škola sídlí ve Strážnici na Smetanově ulici. Jedná se o klidnou část města, která leží v blízkosti mateřské školy Skácelova. Tato budova je dvoupatrová a nachází se v ní tři třídy. Dvě třídy a kancelář paní ředitelky jsou umístěny v prvním patře. V přízemí se nachází třetí třída a kuchyně mateřské školy. Kapacita celé mateřské školy je 75 dětí, tedy 25 dětí na třídu. Tato mateřská škola se pyšní velkou zahradou, která obsahuje pískoviště a různé dřevěné konstrukce pro potřeby a pohyb dětí. Nedaleko také leží zámecký park, který personál s dětmi často navštěvuje. Děti tak mohou trávit čas v přírodě.⁴

2.3 Mateřská škola – Skácelova

Mateřská škola stojí v ulici Skácelova ve Strážnici. Jedná se o dvoupodlažní mateřskou školu o čtyřech třídách. Kapacita je 100 dětí, tedy 25 dětí na třídu. Dvě třídy se nacházejí v prvním podlaží a jedná se o třídy s křesťanským zaměřením. V prvním podlaží se také nachází kancelář zástupkyně mateřské školy a uklízecká místnost. V přízemí nalezneme dvě třídy, a to logopedickou a běžnou třídu. Kuchyni zde nenajdeme, tato mateřská škola si stravu dováží z MŠ Smetanova.⁵

V této mateřské škole se nachází třída „Včeličky“, která je zapojena do projektu „Tady jsme doma – Regionální folklor do škol“. Třídu vede paní učitelka Jana Hanáková, která má letitou zkušenost s vedením dětských folklorních souborů a kroužků. Několik let se věnovala jak nejmladším dětem předškolního věku, tak i dospělým a sama ve folklorním

³Mateřská škola Strážnice [online]. Strážnice, 2016 [cit. 2022-03-24]. Dostupné z: <https://www.msstraznice.eu/>

⁴ ŠVP 72-41-M/01 *Klíčem svět otvírám, nové věci poznávám*. Strážnice: MŠ Strážnice, 2020. Dokument je dostupný v kanceláři MŠ Strážnice.

⁵ Tamtéž

souboru „Danaj“ působila. Je tedy významnou osobností pro zachování lidových tradic ve Strážnici i u nejmenších dětí.⁶

2.4 Mateřská škola – Radějovská

Tato mateřská škola sdílí budovu s DDM Strážnice. Leží na ulici Radějovská a nachází se v pravé části budovy, ve které si mateřská škola pronajímá jednu prostornou velkou třídu plně vybavenou potřebnými pomůckami pro všestranný rozvoj dětí. Kapacita je 28 dětí. Dalšími prostory jsou pouze šatna dětí, šatna personálu a jídelna. Tato mateřská škola si nechává stravu dovážet z MŠ Smetanova. MŠ Radějovská byla otevřena roku 2009 na žádost rodičů. Na rozdíl od MŠ Skácelova a MŠ Smetanova se nachází v jiné části města.⁷

2.4.1 RVP PV

V Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání se setkáváme s kapitolou „Dítě a svět“. V kapitole „Dítě a svět“ se snažíme o to, aby dítě mělo povědomí a určité znalosti o místě, ve kterém žije. Aby si k tomuto místu bylo schopné vytvořit vztah a znalo kulturu města, lidové tradice a významná místa. Děti by měly mít přehled o tom, kde vyrůstají.

Do vzdělávací nabídky spadají různé aktivity a události, které bychom měli s dětmi využít. Děti by se již v tomto věku měly základně orientovat ve svém bydlišti. Učitelé by měli sledovat události a akce, které se ve městě konají.⁸ Konkrétně v městě Strážnice by se nabízela návštěva skanzenu, návštěva Mezinárodního folklorního festivalu (MFF), účast na místních dětských koncertech apod.

Do této nabídky také patří praktické činnosti. Pro Strážnici je typický například modrotisková dílna, kdy si děti mohou vyzkoušet vytvořit si vlastní kus oblečení dle vlastních představ. Nebo si mohou vyzkoušet vytvořit a nabarvit ornamenty, které jsou typické pro Strážnici.

⁶ Mateřská škola Strážnice [online]. Strážnice, 2016 [cit. 2022-03-24]. Dostupné z: <https://www.msstraznice.eu/>

⁷ ŠVP 72-41-M/01 *Klíčem svět otvírám, nové věci poznávám*. Strážnice: MŠ Strážnice, 2020. Dokument je dostupný v kanceláři MŠ Strážnice.

⁸ RVP 72-41-M/01 Praha: MŠMT, 2021. Dostupné z: [RVP PV září 2021 \(5\).pdf](#)

2.4.2 ŠVP

Všechny mateřské školy, které jsem již zmínila, spojuje jeden školní vzdělávací program, který nese název „Klíčem svět otvírám, nové věci poznávám“. Nachází se zde také kapitola „Klíček ke světu“, která se zabývá právě vzděláváním o životě, děním ve městě a zabývá se městem jako takovým.

Děti se seznamují s místem a prostředím, ve kterém žijí. Každé město je něčím specifické a Strážnice je specifická právě svým folklorem. Děti si tak utváří povědomí o místních památkách, učí se o historii města a také si zkoušejí praktické činnosti.

2.4.3 Projekt - Tady jsme doma

Projekt „Tady jsme doma – aneb Regionální folklor do škol“ vznikl v roce 2008 v Národním ústavu lidové kultury ve Strážnici. Ve výzkumu, který se uskutečnil na počátku 21. století, se zjistilo, že v dnešní době děti nemají takový zájem o lidovou kulturu jako dříve. Tento projekt se tedy snaží o propagaci folkloru a nabízí tak metodickou pomoc mateřským i základním školám.

Tento projekt je spojen s Mezinárodním kulturním festivalem ve Strážnici. Nabízí na něm dětem aktivní účast a děti zde mohou vystupovat v rámci dětské Strážnice. Děti by měly brát tuto příležitost jako motivaci a přínos pro jejich rozvoj. Častým zjištěním pro organizátory je, kolik lidí se na této události sejde, jak velká skupina dětí má zájem o folklor.

V rámci tohoto projektu vznikly dvě učebnice, ve kterých se nachází didaktické zpracování různých témat ve vztahu s tradiční lidovou kulturou. Nachází se zde velký zásobník aktivit, říkadel, písní apod. Tyto učebnice slouží převážně pedagogům, aby přiblížili dětem jejich domov prostřednictvím tradiční lidové kultury, a aby si našly cestu k významné části našeho kulturního dědictví.

Hlavní myšlenkou tohoto projektu je hlavně to, že dříve byla tradiční lidová kultura, tedy v úzkém smyslu folklor, přirozenou součástí každodenního života dospělých, ale i dětí. Předávala se tak z generace na generaci. V dnešní době tomu tak ale není. Tuto funkci dnes zastupují předškolní a mimoškolní instituce, a to má velký dopad na vztah dítěte k folkloru. Dítě již není přirozenou součástí jako dříve, ale podněty přijímá zvenčí. I přesto

by děti měly mít povědomí o našem kulturním dědictví, protože to je cesta k uchování našich lidových tradic a k osobnímu rozvoji dítěte.⁹

Projektem „Tady jsme doma“ se zabývá paní učitelka Jana Hanáková v mateřské škole, která leží na ulici Skácelova. Snaží se tak dětem přiblížit místní folklor.

⁹ SCHAUEROVÁ, Alena, MAŇÁKOVÁ, Magdalena. *Regionální folklor do škol*. [online]. Národní ústav lidové kultury, 2015. ISBN: NÚLK, Strážnice 2015.

3 Tradice

Tradice jsou nekonečným jevem, ve kterém se předává vše, co je lidu blízké v rámci společenství nebo sociálního prostředí. Velmi důležitou roli zde hrají interpreti nebo nositelé tradic, kteří mohou předávat tradici ve standardní podobě, nebo ji mohou změnit k podobě své nebo projdou změnou na úkor dané doby. (Brouček a kol., 2007, s. 1065)

Pojem folklor je anglického původu folk – lid – lore v překladu znamená tradice a tradované umění. Folklorem rozumíme všechny projevy lidové tradice. (Klimeš, 1981, s. 181)

Spadají sem tradice obyčejové, kterým se v další podkapitole budu zabývat.

3.1 Obyčejové tradice

Folklorní tradice byly odjakživa spojovány s obyčejovými tradicemi. Jsou tedy obsáhlou částí tradiční lidové kultury. Můžeme je také znát pod názvem zvyklosti nebo obřadní kultury. Máme různé typy obyčejů, jako jsou obyčeje kalendářní, výroční, rodinné, obyčeje životního cyklu apod.

Nositeli obyčejových tradic označujeme děti, mládež, ženy, muže, rodinu, spolek, nebo zájmovou skupinu. Výrazovými prostředky, kterými se obyčeje prezentují, jsou zpěv, pohyb, hudba, přednesy atd.

„Obyčej chápeme v obecném smyslu jako tradici určený způsob chování, který je v daném společenství všeobecně přijatý, rozšířený a ustálený.“ (Blahůšek a kol., 2006, s. 23) V našem životě se s ním setkáváme neustále, ať už při důležitých situacích, ve společnosti nebo třeba v přírodě. Je přirozenou součástí nás. Někdy jsou obřady součástí obyčejových tradic, doprovází významné a přelomové události, jako je například rozloučení se zemřelým.

V kalendářním roku můžeme najít spoustu svátků, ke kterým se tradice pojí. K těm nejvýznamnějším řadíme Vánoce, Velikonoce, Masopust atd. Na takto velké svátky se konají velké oslavy, kde se schází mnoho lidí, oslavují a dodržují právě lidové obyčeje. (Blahůšek a kol., 2006)

3.2 Lidová kultura

Lidové kultuře se přezdívá kultura venkovského lidu. Tato kultura byla vždy součástí každodenního života a výchovy dětí. Přecházela z generace na generaci a umožňovala lidem se více sblížovat. Je to nejčastější forma chování všech lidí. Lidová kultura bývá rozdělena na dvě formy. Jedná se o hmotnou kulturu (materiální) a nehmotnou kulturu. (Brouček a kol., 2007, s. 1065)

„Lidová kultura byla považována za „duši národa“ – tedy za ozvěnu prapůvodní národní kultury.“ (Vondrušová a kol., 1988, s. 9) Lidová kultura nemá vymezené žádné mantinely, protože se zde prolínají různé jevy dohromady. Proto nejsme občas schopni rozlišit, co je lidové a co je zlidovělé. Spousta etnografů totiž do tohoto odvětví zahrnuje jiné předměty a skutečnosti.

Existují pouze dvě možnosti, podle kterých můžeme určit, zda jsou jevy a předměty lidové nebo zlidovělé. Tyto možnosti se nazývají produkční a recepční. Pod pojmem produkční si můžeme představit jevy a předměty, které prostředí vytvořilo samo, i samovýrobou. A druhý termín recepční označuje tradiční lidové předměty a jevy, ale také ty jevy a předměty, které byly zlidovělé. Tedy termín recepční zaujímá širší spektrum.

Zlidovění tedy ukazovalo na začlenění daného jevu, který se stal součástí tradiční lidové kultury na dlouhou dobu. Postupně se tedy vypracoval na tradiční jev, který byl plně přijat. V dnešní době se velmi často setkáváme právě s jevy a předměty, které jsou zlidovělé, a dokonce převažují nad jevy a předměty lidové. (Vondrušová a kol., 1988)

3.3 Lidová kultura hmotná

Lidovou kulturou hmotnou rozumíme všechny materiální věci kolem lidu. To znamená způsob obživy, obydlí, oděv, stravu, zaměstnání, řemeslo i výtvarnou kulturu.

V této kapitole se zaměříme na lidový oděv neboli lidový kroj. Lidový kroj se prezentuje regionální specifičností. Obléká se zejména při svátečních příležitostech. Dělíme je na dva typy, a to typ oděvní (karpatský mužský oděv) a typ regionální (strážnický kroj). Tento typ zahrnuje spoustu variant, liší se barvami, ornamenty, výšivkami apod.

Lidový kroj se rozděluje na různé druhy, jako je ženský kroj, mužský kroj, dětský kroj, nebo třeba kroje podle ročních období, a to letní a zimní, anebo kroje sváteční, obřadní, pracovní a všední.

V dnešní době se lidový oděv nenosí jako běžné oblečení, na které jsme zvyklí. Pouze některé starší ženy tuto tradici stále dodržují. Kroji, který oblékají, se říká polokroj, a to z toho důvodu, že je jen z části vytvořen z krojových prvků, zbytek je doplněn normálním oblečením. S lidovým krojem se v dnešní době setkáme zejména při souborových vystoupeních. (Blahůšek a kol., 2006, s. 57)

3.3.1 Strážnický dětský kroj

Strážnický kroj spadá do skupiny dolňáckých krojů. Tento strážnický lidový kroj reprezentuje město Strážnice a obce Petrov, Radějov a Sodoměřice. Každá obec má na svých krojích specifické detaily, které se od ostatních krojů liší, aby bylo zřetelné, kterou obec zastupují. Strážnický kroj je poměrně jednoduchý jak svojí barevností, tak i zdobením.

Dětský dívčí kroj se skládá z bílé haleny, kordulky, sukně a zástěrky. Bílá rozepínací halena obsahuje dva rukávce, tzn. dudky a zdobený límec, kterému se říká krejzl. Na rozepínací halenu se obléká kordulka (vestička), která je v tomto případě bílá s jemným zdobením červených květinok a skládanou červenou mašlí kolem lemu. Zpravidla kordulka bývá bílá a materiál, ze kterého se šije, je plátno. Na hlavě by měly dívky mít zapletené dva tradiční copy zakončené červenou mašlí.

Sukni tvoří dvě až tři tvrdě naškrobené spodničky, které jsou naskládané na varhánky. Červená sukýnka, která je z plátna, může mít na sobě jemný vzorek. Na sukni se obléká bílá zástěrka s krajkovou vsadkou, která je také z plátna. Tato zástěrka se váže na bedrách na mašli. V současné době dívky nosívají ke kroji bílé cvičky.

Dětský chlapecký kroj se skládá z haleny, třaslavic, kordulky a zástěry. Chlapecká halena je bílá, z plátna a nachází se na ní malý rozparek u krku. Na halenu chlapci oblékají sváteční kordulku z brokátu, která je většinou modrá s jemným zdobením.

Na spodní část těla oblékají třaslavice z bílého plátna. Třaslavice jsou rovného střihu a v pase se stahují gumou. Zdobí je malovaná nebo vyšíváná zástěrka, která se váže mašlí dopředu. Na nohou mají bílé cvičky jako dívky. (Židlický a kol., 1979)¹⁰

3.4 Lidová kultura nehmotná

Blahůšek (2006) tvrdí, že pod lidovou kulturou nehmotnou si můžeme představit soubor složek, které uspokojují duchovní stránku jedince. Řadíme sem folklor, obřady, zvyky. Ze širšího pojetí sem můžeme také zahrnout kulturu sociální, „*tzn. problematiku rozličných společenství, rodinných a příbuzenských vztahů, sociálních vazeb v určité komunitě nebo skupině.*“ (Blahůšek a kol., 2006, s. 9). Pro nemateriální kulturu je typická

¹⁰ Rozhovor s Janou Hanákovou (14. 3. 2022, v MŠ Strážnice, ul. Skácelova)

dlouhodobá časová linka. Skládají se do sebe různé typy prvků, mění se funkce a vše se mezi sebou přirozeně prolíná. (Blahůšek, 2006, s. 9)

Podle Vondrušové (1988) a jejích kolegů lidová kultura duchovní se soustřeďuje zejména na folkloristiku. Zabývá se hlavně slovesnými, hudebními a tanečními projevy, které patří k folkloru. Patří sem ale také zvykosloví, náboženství, víra apod. (Vondrušová a kol., 1988, s. 10)

4 Folklor a folklorismus

Folklor

Už dříve lidé věděli, že folklor je velmi důležitý při výchově dětí. Mezi prvními si toho všimnul J. A. Komenský, a to tehdy, když matky dětem na dobrou noc zpívaly ukolébavky, vyprávěly různé typy říkadel apod. Avšak cílenou výchovnou formou se folklor stal až v 19. století. Národní obrozenci a buditelé folklorních tradic si totiž uvědomili, že dětský folklor rozvíjí všechny smysly, rozumovou i citovou stránku dítěte. Folklorní tradice byly odjakživa spojovány s obyčejovými tradicemi. (Schauerová a kol., 2015)

Ostatně podle Blahůška (2006) si většina lidí pod slovem folklor vybaví pestré kroje, lidové tradice, muziku, tradiční tance apod. Je to tedy určitá sbírka kulturních jevů, kterou můžeme vyjadřovat různými projevy. Mezi tyto projevy řadíme ústní projev, taneční, herní, hudebně–zpěvní a dramatický. Folklor se dále rozděluje na taneční, hudební, slovesný, dětský a lidové divadlo. (Blahůšek a kol., 2006). My se nejvíce budeme zabývat dětským, hudebním a tanečním folklorem, protože ten je v mateřské škole na Slovácku nejvíce využívaný.

Blahůšek (2006) tvrdí, že jako dospělí bychom si měli všimnout příležitostí, při kterých se folklor využívá a zaznamenávat si je, abychom jej dětem mohli postupně předávat. A to hlavně z toho důvodu, že velká část těchto tradic již zanikla. Avšak v některých oblastech se folklorní tradice nadále udržují a tyto oblasti se jimi hrdě prezentují, jako například oblast Slovácka, která tradicemi vyniká. Mezi tyto tradice můžeme zařadit i jazykové projevy a to konkrétně nářečí, které je pro každý region specifické. (Blahůšek a kol., 2006). Na Slovácku je nářečí běžné i u předškolních dětí, a to z toho důvodu, že jsou s ním od raného věku ve styku.

Folklorismus

Blahůšek (2006) tvrdí, že folklorismus se váže a závisí na lidové tradici. Lidovou tradicí se inspiroje a napodobuje ji. S folklorismem vznikají i nové tradice, které jsou ale inspirované těmi starými. Jde o snahu udržovat tradice co nejdéle to půjde. (Blahůšek a

kol., 2008). „*Ve folklorismu se jedná o přenášení jevů lidové kultury z původního života do jiného kontextu, často s novými funkcemi.*“ (Blahůšek a kol., 2006, s. 16)

„*Pojmu folklorismus se také přezdívá druhá existence folkloru.*“ (Jančář, 2000, s. 328)

U folklorismu záleží na předávání lidové kultury. „*Folklorismus chápeme jako záměrnou péči o lidovou kulturu a záměrné navazování na lidové tradice.*“ (Jančář, 2000, s. 328) Pod tímto termínem si můžeme představit spoustu možností různých aktivit, které jsou nějakým způsobem spjaté s folklorem a lidovou kulturou. Mezi tyto aktivity patří třeba tanec, zpěv, hudba, výtvarné umění, literatura apod. (Jančář, 2000)

4.1 Hudební folklor

Podle Blahůška (2006) se s hudebním folklorem setkáváme ve školních i mimoškolních zařízeních, folklorních souborech, uměleckých školách apod. Jedná se o hudební vyjádření zpěvem a vyjádření hudebními nástroji, které může být tradičně spojeno s tanečními projevy. V mateřské škole můžeme hudební folklor využít při různých veřejných akcích, konkrétně třeba při besídce nebo při tradičních událostech jako je masopust. (Blahůšek a kol., 2006)

Podle Jančáře (2000) se v hudebním folkloru vyskytují lidové písně jednoduché s uměleckým charakterem. Často se prezentují na různých oslavách a významných událostech. Autoři těchto písní nebývají obvykle známí. Texty písní se pravidelně obměňují, některé slova se přeměňují, někdo píseň jinak zazpívá a díky tomu má píseň více variací a podob. Proto je variabilita pro lidové písně typická, stejně tak i regionální rozdíly. „*Charakteristický je typový základ, vycházející z ustáleného výběru výrazových prostředků, postupů a principů, které folklorní tvorba využívá a různým způsobem kombinuje, ale který současně nepřekračuje.*“ (Jančář, 2000, s. 275)

Velkou část písňového repertoáru zaujímají písně milostné a lyrické. V milostných písních se vyskytuje vyjádření pocitů, zpívá se o lásce, ale také zklamání a nevěře. Do této kategorie patří také písně s žertovným námětem.

Na Slovácku se často objevují taneční písně. Taneční písně jsou ty, které tanec doprovázejí. Často se na tyto písně tancuje v tanečním páru, pro každý region je tanec specifický. Při tanečních písních se nejčastěji vyskytuje dvoudobý a čtyřdobý takt, pro tyto

takty jsou typické tance jako je vrtěná, danaj, skočná apod. Když se daly dohromady lidové písně s tancem, tak vznikly určité charakteristické znaky, jako je rytmičnost, radost z pohybu, soutěživost a optimismus. Třídobý takt je typický spíše pro vážnější až slavnostní tance. Jako příklad můžeme uvést zavádky. Obecně Slovácké lidové písně jsou spíše rychlé, melodické a rytmické.

Některé lidové písně jsou přímo určeny k dané příležitosti nebo svátku. Jako jsou například vánoční písně. Lidé je odmítají zpívat mimo vánoční čas. Na Slovácku je pro toto typické masopustní období. Jsou přímo určené písně, které se k tomuto svátku váží. Naopak jsou i známé písně, které lidé zpívají jen pro radost třeba každý den podle situace. Mohou se vyskytovat při posezení s rodinou či přáteli. (Jančář, 2000)

4.2 Taneční folklor

Dle Jančáře (2000) má tanec dlouholetou tradici, protože už kdysi dávno lidé tančili. A právě tanec se skládá z několika různých částí. Tanec se uskutečňuje v čase a v prostředí, zapojují se při něm všechny části těla, které doprovází hudební doprovod. Vše však záleží na dispozici tanečníka, jeho schopnostech, ale také na oděvu a tanečním prostoru.

Tanec je pro společnost velmi důležitým a nezastupitelným výrazovým prostředkem. Když totiž splyne tanec a zpěv, tak je to nenahraditelné umění, při kterém vylíne mnoho emocí.

Pokusy zaznamenat taneční folklor jsou ve srovnání s písňovými sbírkami poměrně pozdním jevem, jelikož vznikaly až v 19. století. Mezi významná jména objevitelů tanečního folkloru řadíme Františka Bartoše, Leoše Janáčka nebo Lucii Bakešovou. Právě oni začali zaznamenávat a do detailů popisovat lidové tance i v rámci pohybu. V roce 1945, tedy v poválečném období, začaly vznikat spousty souborů lidových písní a tanců.

Základem tanečního folkloru je přesné splynutí pohybu s hudbou, tedy pro každý krok je určena jasná melodie. Na základě toho se uplatňovaly dvě možnosti, jak tanec popsat: to konkrétně slovním popisem nebo grafickým záznamem. Slovní popis závisí na názvosloví a grafický záznam představuje symboly, které se zaznamenávají přesně pod dané noty. (Jančář, 2000)

Taneční folklor rozdělujeme podle různých kritérií. „Podle počtu tanečnicku na sólové, skupinové, trojicové, párové, podle pohlaví na mužské, ženské, podle prostorového uspořádání tance na řetězové, kruhové, řadové, v kolonách apod., podle rytmicko-metrické osnovy na tance dvoudobé, třídobé, tance s proměnlivým metrem aj., podle vazby na hudební doprovod na tance s volnou, polopevnou a pevnou vnitřní vazbou“ (Jančář, 2000, s. 306)

Mezi taneční folklor řadíme několik různých tanců: figurální tance, což je například tanec kalamajka, a kolové tance, což je třeba obkročák. Kolové tance se tančí v páru a jsou velmi rychlé. Zfigurizované tance, kterých je nejvíce a je to například polka, která je doplněna figurami. Také sem patří taneční hry, jako je například vařečková. Na Slovácku se nejvíce vyskytují točivé tance, které jsou však pro každý subregion osobité. Pro Strážnici je typický točivý tanec danaj. Pro danaj je typický lehký krok.

Nejmenší děti se učí tanec nejjednodušší formou, a to konkrétně opakováním po dospělých. Postupně si tančí samy v ústraní, ale také s dětmi dohromady. (Jančář, 2000). Následně již v předškolním věku mohou navštěvovat folklorní soubory, které jejich potenciál rozvíjejí. Na Slovácku je folklorních souborů dostatek, a tak mají na výběr ze spousty možností.

Blahůšek (2006) tvrdí, že taneční folklor velmi úzce souvisí s daným regionem, ze kterého tradiční tance vycházejí. Je také spjatý s folklorismem, který zajišťuje předávání tradičních prvků. Do této kategorie spadají i tance s novodobým charakterem, jako je polka, valčík apod. (Blahůšek a kol., 2006, s. 16)

4.3 Dětský folklor

Blahůšek (2006) mezi dětský folklor zařazuje taneční, hudební, slovesný a dramatický projev dětí v souboru, třídě či herní skupině. Do této kategorie spadají i lidové tance, ukolébavky, písně, říkadla, hry, vtipy, hádanky apod. Tyto všechny činnosti můžeme využít s dětmi v mateřských školách v různých podobách.

Důležitou roli zde hrají interpreti nebo nositelé regionálního folkloru, kteří dětem tyto zkušenosti předávají. A právě díky nim si děti přirozeně a nenásilnou formou vytvářejí

vztah k místnímu folkloru. (Blahůšek a kol., 2006). V mateřské škole by to měly tedy být paní učitelky, které by v této oblasti měly být vzdělané.

Podle Jančáře (2000) je dětský folklor všude, kde se děti vyskytují. Ať je to ve městě nebo na vesnici, podstatné je, jak se děti zabaví. Protože právě dětská hra je v předškolním věku důležitá. Děti znají i staré hry od jejich předků. Dětské folklorní soubory prezentují folklor a jsou pro lidovou kulturu velmi důležité. „*Dnes patří dětský folklor k nejživějším složkám lidové slovesnosti a celého folkloru.*“ (Jančář, 2000, s. 265)

Dětský folklor se rozděluje na slovesný, taneční, hudební a dramatický. Patří sem také sportovní a výtvarné hry, představy i pověry. Dále se dětský folklor rozlišuje na dvě skupiny, na folklor pro děti a na vlastní folklor. Tyto skupiny však mají společné znaky. Folklorem pro děti se rozumí například dětské ukolébavky. Vlastní folklor uvádí například rozpočítadla. Mantinely mezi těmito oblastmi se nedají přesně určit, protože přesně nevíme, které hádanky, říkadla nebo hry byly zprvu jen mezi dospělými jedinci, a které se až pak dostaly k dětem a staly se folklorem pro děti.

Uvádí se, že nejvýznamnější pro dětský folklor jsou krátká dětská říkadla. Jako velmi důležité sem řadí také rozpočítadla, která předcházela každé hře. Děti si tak předem určily své role. Typické pro rozpočítadla jsou rýmy, číslovky a věty, které často nedávají smysl.

*Anton, totyon,
šufle, korbion,
Leva, leva, tyka, tyka,
ten židovský zvon.*

Vyprávění je pro dětský folklor také typické. Dříve si děti vyprávěly jinak než v dnešní době. Dnes se už tolik nevyskytují vymyšlené a mluvené pohádky, legendy či pověsti. Ale jejich roli zastoupily vtipy, strašidelné příběhy nebo hádanky. Mezi předškolními dětmi se s pohádkami ještě setkáme, ale spíše z televizních obrazovek.

Patří sem také dětské písně. Avšak opravdových dětských písní je čím dál tím méně. Jsou to jednoduché písně se satirickým či parodickým charakterem. Dnešní děti zpívají spíše písně zlidovělé. A tyto písně často doprovázejí dětské hry. Dětské hry dělíme na

nepohybové, pohybové, hry s ustálenými předměty, výtvarně–tvořivé hry a na výroční a obřadní hry, a také na sezónní, které jsou vždy typické pro určité roční období. Takže například hry se sněhem, s vodou, s ledem, s listím apod. „*Ke znakům tradičních dětských her patří, že překračují regionální i etnické hranice a jsou nadčasové.*“ (Jančář, 2000, s. 267)

4.4 Dětský folklorní soubor

Dětský folklorní soubor hraje důležitou roli v dnešní mladé generaci. Je to spolek dětí, který se věnuje folkloru a jeho propagaci. Každý folklorní soubor je specifický a navzájem se od ostatních souborů liší.

Děti, které navštěvují folklorní soubory, reprezentují své město a tradice v něm. Zúčastňují se různých akcí, často těch, které jsou velmi důležité. Můžeme se s nimi také setkat na festivalech, slavnostech, oslavách apod. Při těchto příležitostech si děti na sebe oblékají lidový kroj, který je pro jejich město typický. Ačkoli je to smutné, zdá se, že pouze na tyto události se lidový kroj využívá.

V dnešní době se o dětský folklor vytrácí zájem. Proto je důležité jej stále vnášet do povědomí jedinců. O něco lépe jsou na tom místa, které jsou svým folklorem typické, jako je město Strážnice. V těchto městech jsou folklorní soubory naplněny dětmi a tradici pořád dodržují. Z větší části folklorní soubory navštěvují dívky, a to z toho důvodu, že pro soubor je významný zpěv a tanec. Přirozené touze po pohybovém vyžití navíc konkuruje nabídka sportovních kroužků.

V dětských folklorních souborech se dbá na čistotě zpěvu, přesnosti tanečních kroků a schopnosti orientace v prostoru. Děti jsou velmi schopné a dokáží si zapamatovat i rozsáhlé texty písní, jejich melodie a složitější taneční variace. Samozřejmě nejdůležitější je radost z pohybu, zpěvu a kolektivu dětí. Také se zde mohou naučit spousty říkadel, hádanek, her, dramatizace, hry na hudební nástroje apod.

Důležitým faktorem je také hudební doprovod k hudebně–tanečnímu folkloru. Tento hudební doprovod dotváří a doplňuje podobu, které se chceme přiblížit. Nejčastějším doprovodem v tomto případě bývá cimbálová muzika ve složení houslí, violy, klarinetu, kontrabasu a cimbálu.

Mezi nejčastější faktory, které děti ovlivňují při rozhodování, jestli dětský folklorní soubor navštívit, patří rodiče, kamarádi dětí nebo třeba i fascinace krojem. (Ondrušová, 2007)

V dnešní době jsou děti často ve škole, na počítačích, mobilech apod. I přesto všechno doufáme, že i nejmenší děti budou lidové říkadla, písňe atd. doprovázet i v budoucnu. Předškolní děti totiž do styku s folklorem přichází především prostřednictvím rodiny a mateřských škol. Mohou již v předškolním věku začít navštěvovat folklorní soubor. Na Moravě se dětský folklor velmi propaguje, a tak jsou dětské soubory plně obsazeny. Důležité je, že si děti mezi sebou vytvoří silné přátelské vztahy, zažijí spoustu zábavy a vyplní svůj volný čas. (Jančář, 2000)

4.4.1 Dětský folklorní soubor – Danájek

Dětský folklorní soubor Danájek má ve Strážnici dlouhodobou tradici. Vznikl roku 1967 a zpracovává folklor mikroregionu Strážnicko. Zakladatelem folklorního souboru byl pan Jan Loutchan. Tento folklorní soubor spadal pod Základní uměleckou školu Strážnice, ale v roce 2011 začal pracovat samostatně pod vedením Jany Hanákové. V současnosti Danájek navštěvuje asi 120 dětí ve věku 3-15 let. Danájek se dělí do osmi oddělení podle věku dětí. Nejmladší děti, které tento folklorní soubor navštěvují, se pohybují ve věku 3-5 let. Samostatnou skupinu tvoří předškolní děti, tedy ve věku 6-7 let. Do patnácti let děti navštěvují Danájek a od patnácti let, tedy po dokončení povinné docházky, přestupují do souboru pro dospělé - Danaje. Tento folklorní soubor hudebně doprovází cimbálová muzika Danaj.

Nejmladší děti i předškolní děti se scházejí jedenkrát týdně pod vedením Jany Hanákové. Získávají zde základní informace o folkloru a vytvářejí si k němu vztah. Učí se základní dětské písňe, hry, říkadla, hudebně-pohybové činnosti a rozpočítadla.

Mezi jejich repertoár patří hudebně-pohybové činnosti, například: Šla Nanyňka do zelí, Šili, šili ševci boty, Na Elišku, Uvijeme věneček, Čížečku, čížečku apod. Mezi písňe řadíme například: Ten Strážnický zámek, Fašanku, fašanku. Mezi rozpočítadla: U potoka roste kvítí a mezi dětské hry řadíme hru: Na hotaře.

Svoje dovednosti potom předvádějí na různých besídkách, vystoupeních nebo také na Mezinárodním folklorním festivalu ve Strážnici.^{11 12}

4.4.2 Dětský folklorní soubor – Fěrtůšek

Tento soubor je na rozdíl od Danájku menší. Dětský folklorní soubor Fěrtůšek vznikl poměrně nedávno, a to v roce 2014, kdy se oddělil od dětského folklorního souboru Demižonek, který později zanikl. Fěrtůšek zavedla paní učitelka Pavla Vašíčková, která shodou okolností učí ve třídě s Janou Hanákovou, tedy v mateřské škole, která sídlí na ulici Skácelova. Tento dětský soubor spadá pod jednotu Orel Strážnice. Dětský soubor Fěrtůšek navštěvuje asi 65 dětí ve věku 3-15 let. Rozděluje se na tři oddělení a to na předškolní děti, mladší školní děti a poslední skupinou souboru je mládež, tedy děti, které navštěvují druhý stupeň Základní školy.

Předškolní děti se schází jednou týdně v tělocvičně jednoty Orel Strážnice. Věnuje se jim paní učitelka Pavla Vašíčková. Snaží se dětem vybudovat vztah k folkloru a naučit je základní písně, básně, říkadla apod.

Mezi jejich repertoár patří dětské hry: Olijanka, Pletla kytku, Zlatá brána atd. Mezi písně řadí: Když jsem byl malučký pacholíček, Ztratila jsem fěrtůšek apod. Rozpočítadla Am bum, tatarum. Svoje dovednosti potom předvádějí na různých besídkách, vystoupeních nebo také na Mezinárodním folklorním festivalu ve Strážnici.^{13 14}

¹¹ Město Strážnice [online]. Strážnice 2022 [cit. 2022-03-24]. Dostupné z: <http://www.straznice-mesto.cz/o-meste/d-15673/p1=22638>

¹² Rozhovor s Janou Hanákovou (14. 3. 2022, v MŠ Strážnice, ul. Skácelova)

¹³ Město Strážnice [online]. Strážnice 2022 [cit. 2022-03-24]. Dostupné z: <http://www.straznice-mesto.cz/o-meste/d-15673/p1=22638>

¹⁴ Rozhovor s Pavlou Vašíčkovou (14. 3. 2022, v MŠ Strážnice, ul. Skácelova)

II. Praktická část

4.5 Výzkum

Výzkum se zabývá praktickým využíváním tradičního folkloru v mateřských školách. Ve výzkumném šetření se nejprve zaměřuji na postoje učitelek k místnímu folkloru v mateřské škole, dále sleduji, s jakými konkrétními materiály paní učitelky pracují, jakým jiným způsobem dětem folklor zprostředkovávají, jaké činnosti zařazují, jak se odráží místní folklor v jejich třídě. V návaznosti na výzkum navštívím a budu pozorovat třídu „Včeličky“, ve které se zaměřím na práci s projektem „Tady jsme doma – aneb regionální folklor do škol.“

4.6 Cíl výzkumu

Výzkum, který jsem uskutečnila, je kvantitativně-kvalitativní orientovaný a jeho hlavním cílem je zjistit, v jaké míře učitelky mateřských škol ve Strážnici propagují místní folklor a tradice. Dílčími cíli je zmapovat subjektivní postoje učitelek mateřských škol k zařazování tradičního folkloru do praxe, a také dále zjistit, jaké konkrétní činnosti, které se vztahují k folkloru, učitelky mateřských škol znají a praktikují. Posledním cílem bude navštívit třídu „Včeličky“, pod vedením paní učitelky Hanákové, a zúčastnit se řízené činnosti, která bude vycházet právě z projektu „Tady jsme doma – aneb Regionální folklor do škol.“

4.7 Výzkumné otázky

1. Jak se odráží strážnický folklor v ŠVP v mateřských školách ve Strážnici?
2. Jakými formami seznamují učitelky děti s hmotnou i nehmotnou tradicí?
3. Jaký podíl dětí v předškolním věku navštěvuje folklorní soubor?

4.8 Metody výzkumu

Metodou samotného výzkumu bylo dotazníkové šetření u pedagogů mateřských škol. Pro potřeby dotazníkového šetření jsem vytvořila celkem 24 otázek. Dotazník má podobu otevřených i uzavřených otázek a je k nalezení v přílohách. První čtyři otázky směřují přímo k pedagogům a k jejich postojům vůči folkloru, dále se věnuji ŠVP, činnostem a pomůckám ve vztahu k folkloru, folklorními soubory apod. Dotazník zjišťuje propagaci

folkloru ze strany pedagoga v mateřských školách. Jako druhou metodu jsem zvolila pozorování. Navštívila jsem třídu „Včeličky“ a pozorovala práci paní učitelky Jany Hanákové s projektem „Tady jsme doma – aneb Regionální folklor do škol.“

4.9 Organizační zjištění

Dotazníkové šetření jsem realizovala v období mezi 11. únorem 2022 a 11. březnem 2022. Při výzkumu jsem oslovila všechny tři mateřské školy, které se nachází ve Strážnici v regionu Slovácko.

Pomocí e-mailové korespondence jsem kontaktovala paní ředitelku, která má na starosti všechny tři mateřské školy, a chtěla jsem si s ní sjednat osobní schůzku, abych jí mojí bakalářskou práci představila. Bohužel ze zdravotních důvodů nebyla k dispozici, tak jsme komunikovaly přes e-maily. Dohodly jsme se, že dotazníky rozešle svým pedagogům, kteří mi individuálně vyplněné dotazníky zašlou vyplněné nazpět. Dotazník se mi tedy podařil dostat do všech osmi tříd. Návratnost dotazníků byla v celkovém počtu 16 dotazníků, tedy od všech pedagogů. Nakonec se ke mně dostaly i dotazníky vyplněné ručně, přes paní učitelku, která byla tak ochotná a pomohla mi to zajistit.

Pozorování proběhlo dne 8. 4. 2022. V mateřské škole, která sídlí na ulici Skácelova, ve třídě „Včeličky“. Hlavní řízenou činnost si připravila paní učitelka Jana Hanáková, na téma Pašijový týden.

4.10 Výsledky dotazníkového šetření

V první tabulce si shrneme, na jakých mateřských školách dotazníkové šetření probíhalo, kolik působí pedagogů na dané mateřské škole a kolik tříd se na dané mateřské škole nachází.

Tabulka č. 1 Počet učitelů na danou MŠ

Název MŠ	Počet pedagogů	Počet tříd
MŠ Smetanova	6	3
MŠ Skácelova	8	4
MŠ Radějovská	2	1

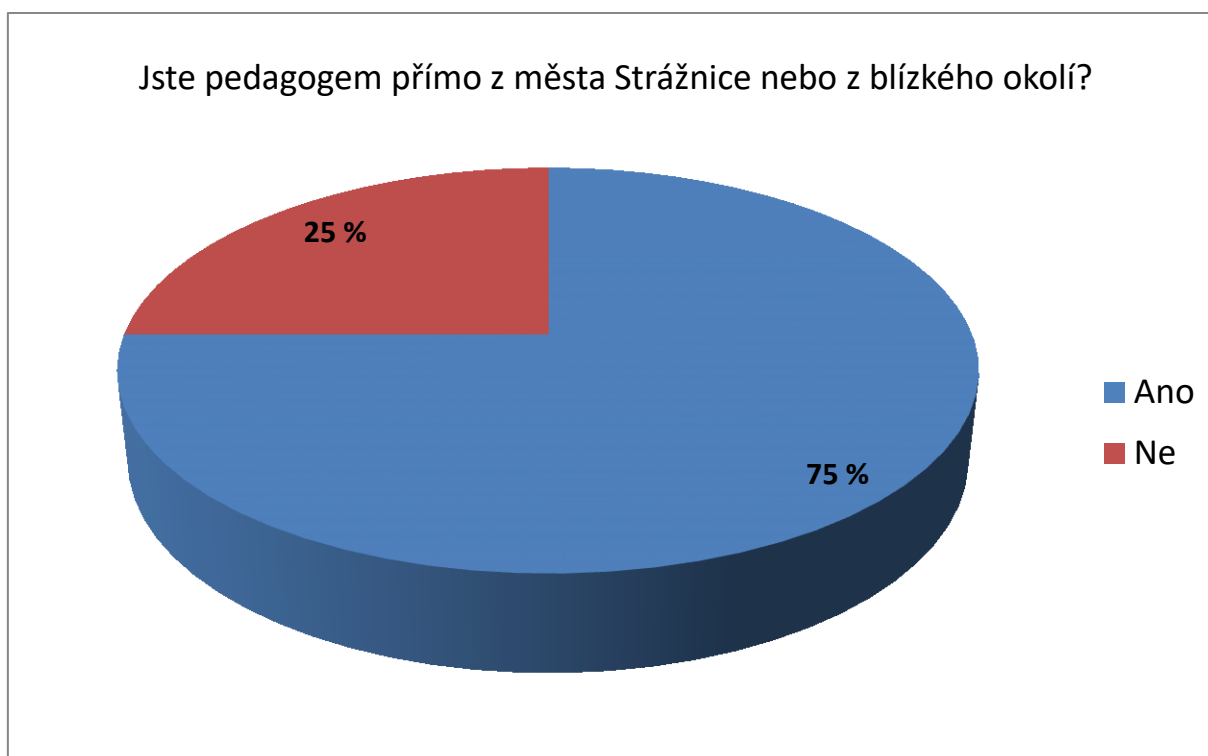
Vyhodnocení otázky č. 1

„Jste pedagogem přímo z města Strážnice nebo z blízkého okolí?“

Tabulka č. 2 – Výpovědi pedagogů k otázce č. 1

Odpověď	Počet pedagogů	Podíl v %
Ano	12	75 %
Ne	4	25 %

Graf č. 2 – Výpovědi pedagogů k otázce č. 1

Zde mohli pedagogové zaškrtnout pouze jednu z odpovědí. Zjistila jsem, že většina pedagogů (tedy 75 %) je přímo z města Strážnice, nebo z blízkého okolí. Zbýlých 25 % je ze vzdálenějších měst.

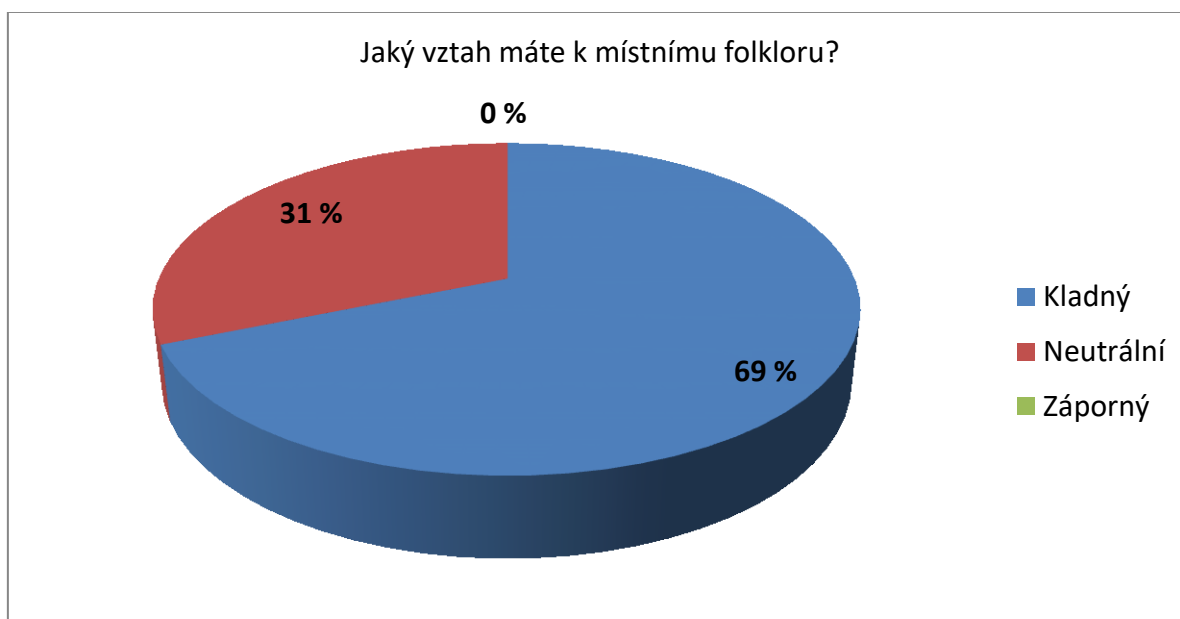
Vyhodnocení otázky č. 2

„Jaký vztah máte k místnímu folkloru?“

Tabulka č. 3 – Výpovědi pedagogů k otázce č. 2

Odpověď	Počet pedagogů	Podíl v %
Kladný	11	69 %
Neutrální	5	31 %
Záporný	0	0 %

Graf č. 3- Výpovědi pedagogů k otázce č. 2

Na tuto otázku bylo možné vybrat jednu odpověď. Nejčastější byla odpověď, že pedagogové mají k folkloru kladný vztah (tedy 69 %). Jako druhá nejčastější odpověď byla, že mají pedagogové vztah k folkloru neutrální (tedy 31 %). Nikdo z pedagogů neoznačil záporný vztah k místnímu folkloru (0 %).

Tato otázka č. 2 souvisí s otázkou č. 1. Protože pět pedagogů uvedlo, že mají vztah k folkloru neutrální a čtyři pedagogové uvádí, že nejsou z města Strážnice ani z blízkého okolí. Pozorujeme zde tedy určité souvislosti.

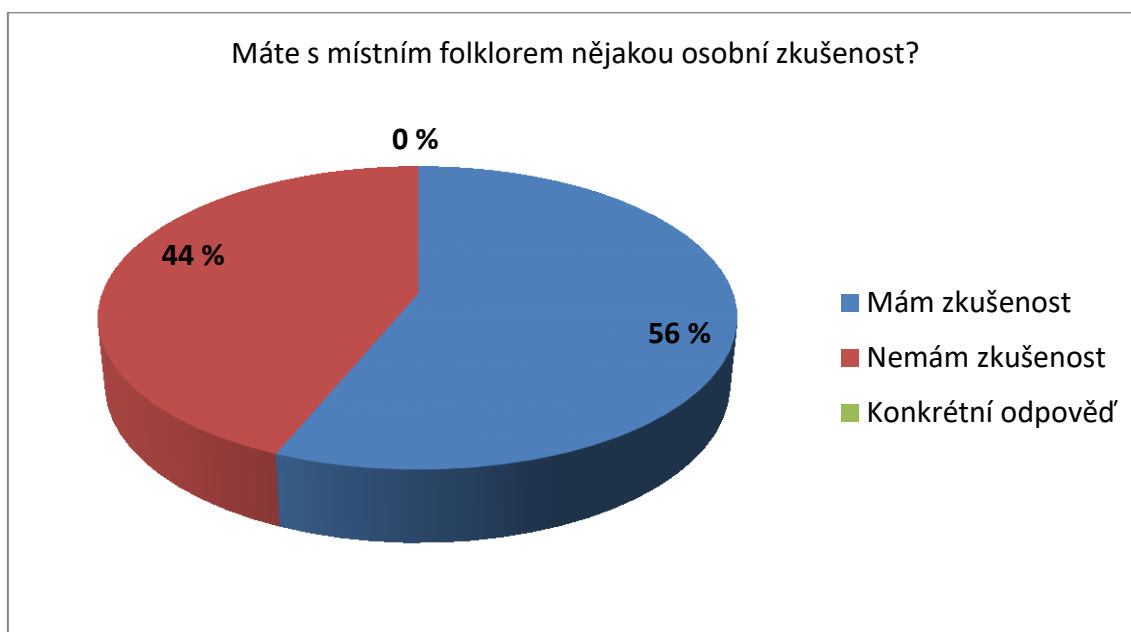
Vyhodnocení otázky č. 3

„Máte s místním folklorem nějakou osobní zkušenost?“

Tabulka č. 4 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 3

Odpověď	Počet pedagogů	Podíl v %
Mám zkušenost	9	56 %
Nemám zkušenost	7	44 %
Konkrétní odpověď	0	0 %

Graf č. 4 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 3

Na tuto otázku bylo možné označit jednu odpověď. Z výpovědí vyplývá, že více než polovina pedagogů má s místním folklorem nějakou osobní zkušenost (tedy 56 %). Zbylí pedagogové s místním folklorem osobní zkušenost nemají (tedy 44 %).

Vyhodnocení otázky č. 4

„Odráží se místní folklor ve ŠVP?“

Tabulka č. 5 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 4

Odpověď	Počet pedagogů	Podíl v %
Ano	16	100%
Ne	0	0%

Jelikož jsem po vypracování a odevzdání dotazníků zjistila, že všechny tři mateřské školy mají jeden Školní vzdělávací program – „Klíčem svět otvírám, nové věci poznávám“, tak jsem předpokládala ve stejnou odpověď od všech pedagogů. Pedagogové mohli zaškrtnout jednu odpověď. Shodná odpověď tedy alespoň potvrdila, že si to všichni pedagogové uvědomují. A očekávání se vyplnilo. Všech šestnáct pedagogů označilo odpověď „Ano“. Tedy nikdo neoznačil odpověď „Ne“.

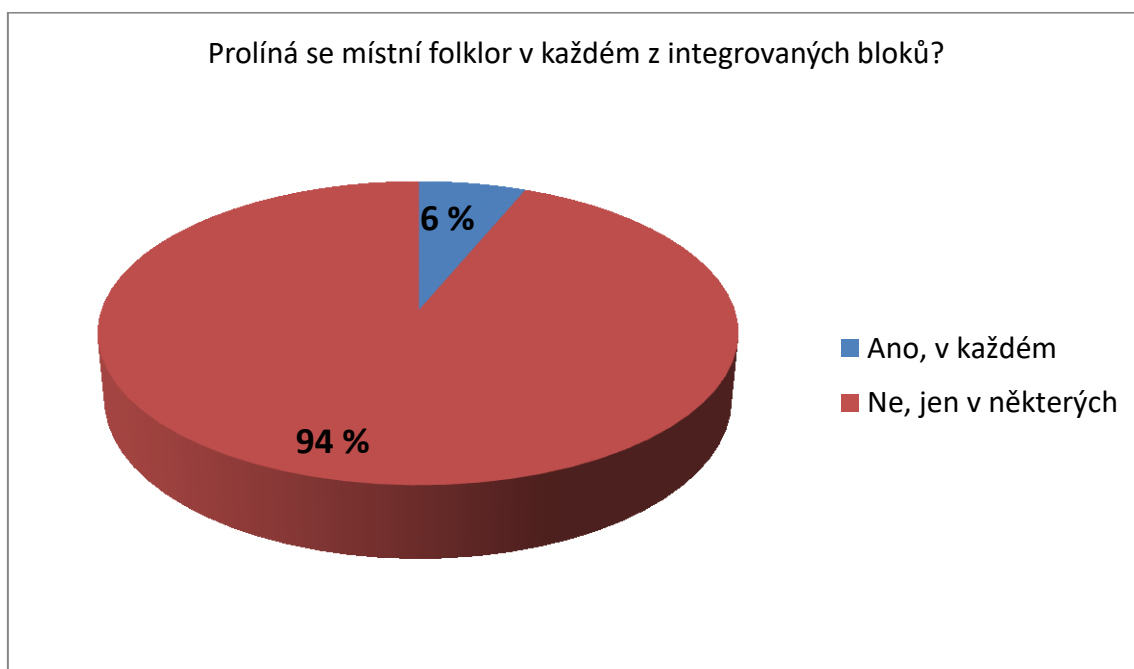
Vyhodnocení otázky č. 5

„Prolíná se místní folklor v každém z integrovaných bloků?“

Tabulka č. 6 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 5

Odpověď	Počet pedagogů	Podíl v %
Ano, v každém	1	6 %
Ne, jen v některých	15	94 %

Graf č. 5- Výpovědi pedagogů k otázce č. 5

Pedagogové mohli zaškrtnout jednu z odpovědí. Z grafu vyplývá, že převažuje odpověď „Ne“. Tedy ve velké většině (94 %) se místní folklor neprolíná v každém z integrovaných bloků. Pouze jeden pedagog označil odpověď „Ano“ (6 %).

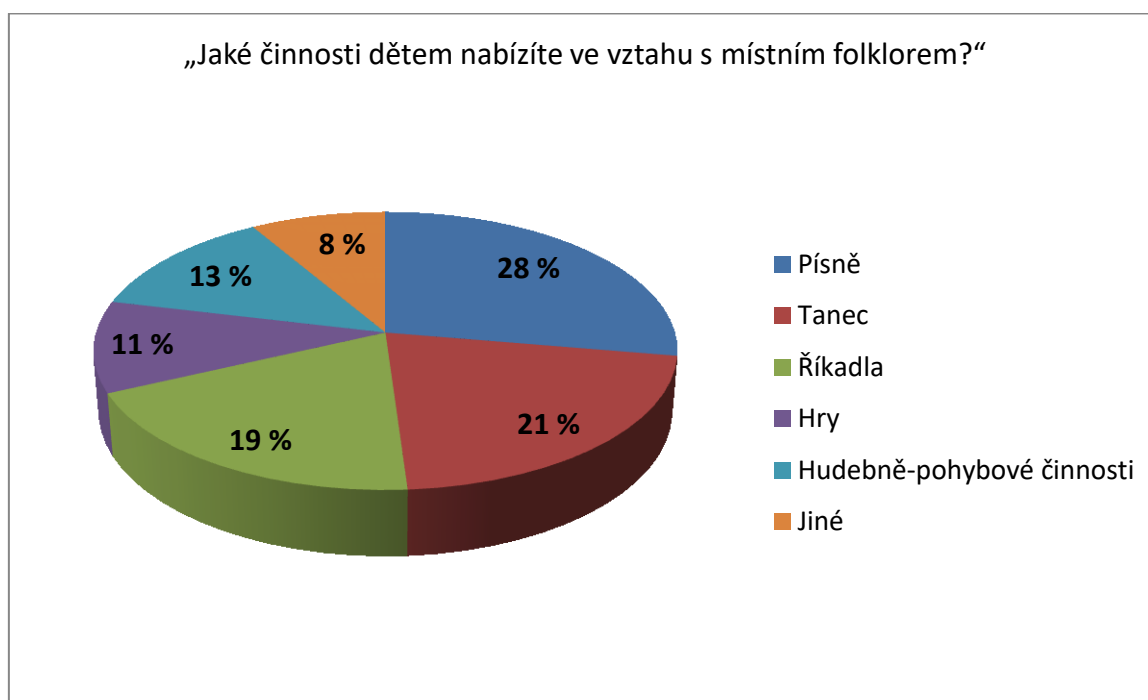
Vyhodnocení otázky č. 6

„Jaké činnosti dětem nabízíte ve vztahu s místním folklorem?“

Tabulka č. 7- Výpovědi pedagogů k otázce č. 6

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl v %
Písně	13	28 %
Tanec	10	21 %
Říkadla	9	19 %
Hry	5	11 %
Hudebně-pohybové činnosti	6	13 %
Jiné	4	8 %

Graf č. 6 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 6

Při vyplňování otázky číslo šest, bylo možné zaškrtnout více odpovědí než pouze jednu. Zjistila jsem, že nejvíce pedagogové do svých činností zahrnují lidové písně ve vztahu s folklorem (tedy 28 %). Na druhém místě nejvíce zapojují do činností lidový tanec (tedy 21 %). Poměrně často si pedagogové s dětmi osvojují říkadla (tedy 19 %). Na

předposledním místě pedagogové zařazují hudebně-pohybové činnosti (13 %). A poslední místo zauímají hry ve vztahu s folklorem (tedy 11 %). Jiné činnosti se vyskytují v 8 %.

Vyhodnocení otázky č. 7

„Pokud dětem činnosti ve vztahu s folklorem nabízíte, můžete uvést alespoň dvě konkrétní příklady? (např. konkrétní píseň)“

Tabulka č. 8 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 7

Činnosti ve vztahu s folklorem	
Fašanku, fašanku – píseň (4)	Ej vrť sa dívča – píseň (2)
Ztratila jsem fěrtůšek – píseň (5)	Pod šable, pod šable – píseň (5)
Ten Strážnický zámek- píseň (3)	Hra na hotaře – hra (1)
Já jsem muzikant – píseň (1)	Masopust – masky (2)
Tancuj, tancuj, vykrúcaj – píseň (2)	Město pod bílou věží – četba (1)
Šili, šili ševci – píseň (2)	Am bum tatarum – rozpočítadlo (1)
Čí je to děvčica – píseň (3)	Ornamenty – vykreslování (2)
Měla babka trnku – píseň (1)	Výroba Moreny (1)

Pedagogové mohli uvést dvě i více odpovědí. Hodně odpovědí se opakovalo, ale převahu tvořily lidové písně. Například se opakovaly tyto písně: Fašanku, fašanku, Ztratila jsem fěrtůšek, Ten Strážnický zámek a Pod šable, pod šable. Jsem ráda, že se objevilo alespoň jedno říkadlo (Am bum tatarum) a jedna tradiční hra (Hra na hotaře). Někteří pedagogové nebyli schopni uvést ani dvě činnosti, zejména ti, kteří nemají osobní zkušenost s folklorem.

Zajímavostí je, že se neobjevily žádné vánoční písně. Možná proto, že je pedagogové nepovažují za součást místního folkloru. Nebo je zkrátka v tomto období jara nenapadly.

Vyhodnocení otázky č. 8

„Jaké používáte pomůcky, abyste dětem přiblížili téma folklor?“

Tabulka č. 9 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 8

Pomůcky na téma folklor	
Obrázky (10)	Modrotiskové sukénky (2)
Fotografie (8)	Pomůcky přímo z dětského souboru (1)
CD nahrávky písní (7)	Krojové součásti (2)
DVD (2)	Orffovy nástroje (9)
Knihy (5)	Omalovánky (7)
Zpěvníky (1)	Hudební nástroje (11)
Vyrobené pomůcky (1)	Ornamenty (3)

Pro větší přehlednost jsem vytvořila tabulku, ve které se můžeme dozvědět, jaké pomůcky pedagogové používají, aby přiblížili tradiční folklor předškolním dětem. Některé pomůcky se opakovaly. Nejvíce se opakovaly obrázky, fotografie, CD nahrávky písní a hudební a Orffovy nástroje.

Vyhodnocení otázky č. 9

„Nachází se ve vaší třídě nějaký „koutek“, který se místnímu folkloru věnuje? (např. v knihovně – knihy nebo obrázky týkající se tohoto tématu)“

Tabulka č. 10 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 9

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl v %
Ano	0	0 %
Ne	8	100 %

Jeden pedagog z každé třídy mohl označit jednu z odpovědí. Očekávala jsem alespoň jednu kladnou odpověď, bohužel ani jednu nikdo neoznačil. Tedy všichni pedagogové označili odpověď „Ne“ (tedy 100 %). A to znamená, že v žádné ze tříd, se nevyskytuje jediný „koutek“, který by se místním folklorem zabýval.

Vyhodnocení otázky č. 10

„Zprostředkováváte dětem nahrávky lidových písní? (např. při přechodu mezi činnostmi, při odpočinku, volné hře)“

Tabulka č. 11- Výpovědi pedagogů k otázce č. 10

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl v %
Ano, pravidelně	1	6 %
Někdy	15	94 %
Ne, nikdy	0	0%

Pedagogové mohli označit jednu z odpovědí. Většina označila odpověď „*Někdy*“ (tedy 94 %). A jen jeden pedagog označil odpověď „*Ano, pravidelně*“ (tedy zbylých 6 %). Nenašel se jediný pedagog, který by označil odpověď „*Ne, nikdy*“ (0 %).

Vyhodnocení otázky č. 11

„*Odráží se místní folklor na výzdobě vaší MŠ nebo ve třídě?*“

Tabulka č. 12 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 11

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl v %
Ano, pravidelně	2	12 %
Někdy	14	88 %
Ne	0	0 %

Pedagogové mohli zaškrtnout jednu ze všech odpovědí. A většina pedagogů (88 %) do své výzdoby ve třídě již zahrnuje místní folklor. Předpokládám, že to mohly být výtvary dětí na určité téma ve vztahu s folklorem, ale také například místní ornamenty apod. U dvou z pedagogů (12 %) se tato výzdoba objevuje pravidelně. Myslím si tedy, že pedagogové spolu sdílí jednu třídu.

Vyhodnocení otázky č. 12

„*Navštěvujete s dětmi místní koncerty, které jsou spojené s tradičním folklorem?*“

Tabulka č. 13 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 12

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl v %
Ano, pravidelně	2	12 %
Někdy	14	88 %
Ne	0	0 %

V této otázce mohli pedagogové opět zaškrtnout jednu z odpovědí. Nejčastěji se objevovala odpověď „Někdy“ (88 %). A ve dvou případech „Ano, pravidelně“ (12 %). Zase předpokládám, že pedagogové spolu sdílí jednu třídu. Nikdo z pedagogů neoznačil odpověď „Ne“ (0 %). Z toho vyplývá, že všechny třídy místní koncerty spojené s tradičním folklorem navštěvují, takže děti pedagogové vedou k folklorní muzice.

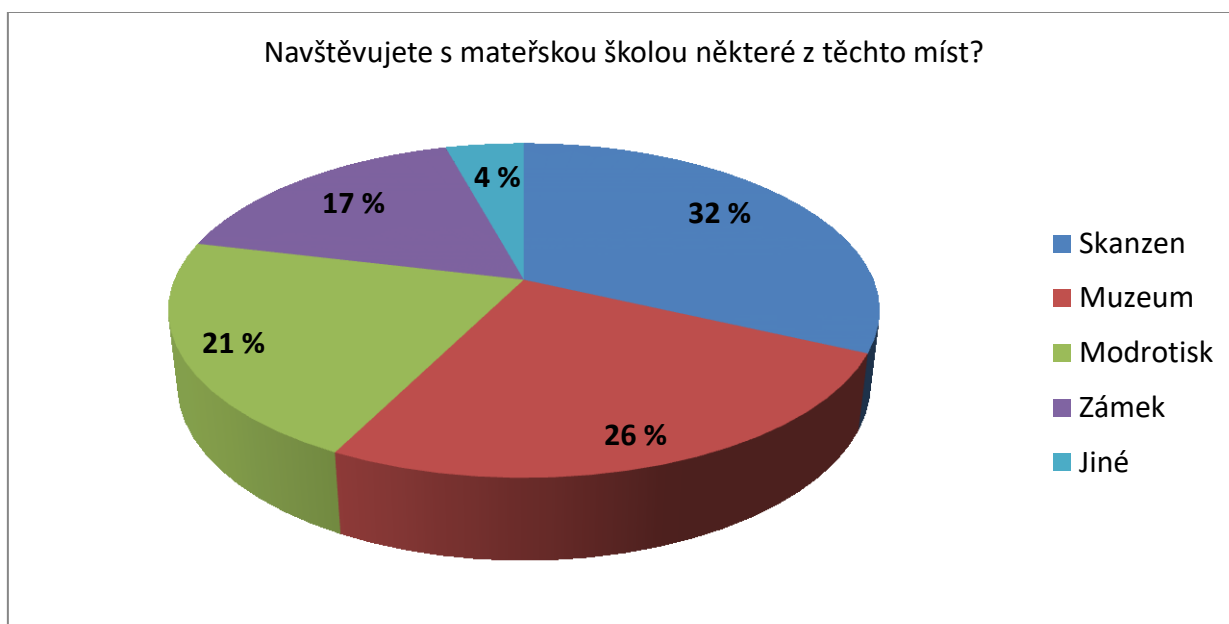
Vyhodnocení otázky č. 13

„Navštěvujete s mateřskou školou některé z těchto míst? (možnost zakroužkovat více odpovědí)“

Tabulka č. 14 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 13

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl v %
Skanzen	15	32 %
Muzeum	12	26 %
Modrotisková dílna	10	21 %
Zámek	8	17 %
Jiné	2	4 %

Graf č. 7 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 13

Při této otázce pedagogové mohli zaškrtnout více odpovědí. Nejčastěji pedagogové s dětmi navštěvují skanzen (32 %). Následně nejvíce navštěvují muzeum (26 %). Potom místní modrotiskovou dílnu (21 %). Na předposledním místě zámek (17 %). A jako poslední pedagogové označili odpověď „Jiné“ (4 %).

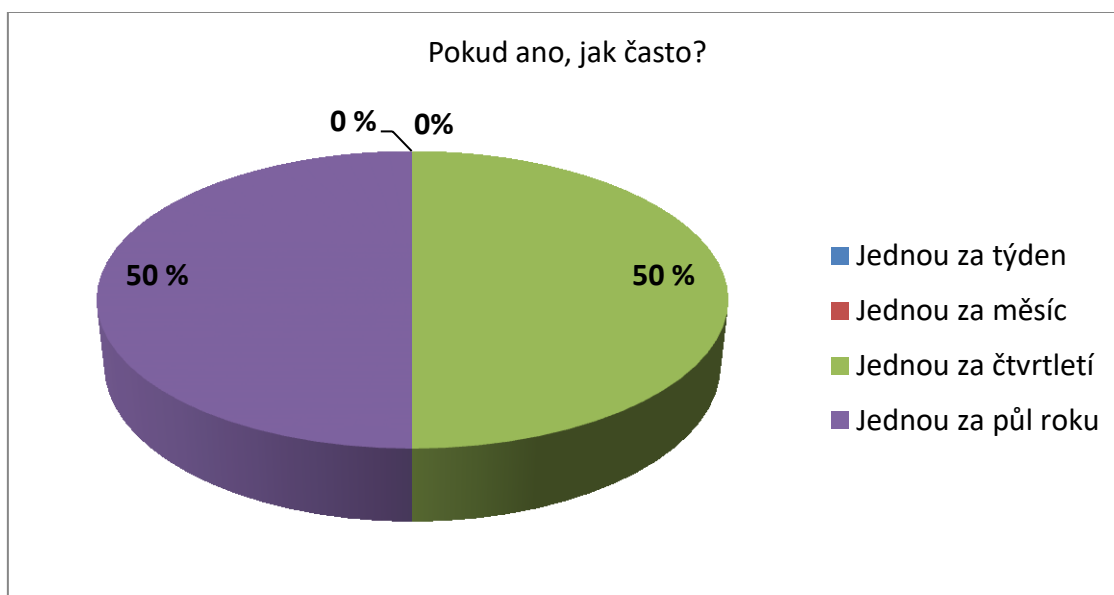
Vyhodnocení otázky č. 14

„Pokud ano, jak často?“

Tabulka č. 15 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 14

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl v %
Jednou za týden	0	0 %
Jednou za měsíc	0	0 %
Jednou za čtvrtletí	8	50 %
Jednou za půl roku	8	50 %

Graf č. 8 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 14

Pedagogové mohli označit jednu z uvedených odpovědí. Nejčastěji označili odpovědi „*Jednou za čtvrtletí*“ a „*Jednou za půl roku*“ (50 %). Z toho vyplývá, že nikdo neoznačil odpovědi „*Jednou za týden*“ a „*Jednou za měsíc*“ (0 %).

Vyhodnocení otázky č. 15

„*Navštěvujete jako mateřská škola Mezinárodní folklorní festival ve Strážnici? (když není pandemie)*“

Tabulka č. 16 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 15

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl v %
Ano, pravidelně	14	87 %
Někdy	2	13 %
Ne	0	0 %

Pedagogové mohli zaškrtnout jednu z odpovědí. Velká většina tříd navštěvuje Mezinárodní folklorní festival pravidelně (tedy 87 %). A jen někdy navštěvuje Mezinárodní folklorní festival pouze jedna ze všech tříd (tedy 13 %). Velmi pozitivním zjištěním je, že se zde nevyskytla žádná třída, která by tento festival nenavštěvovala (0 %).

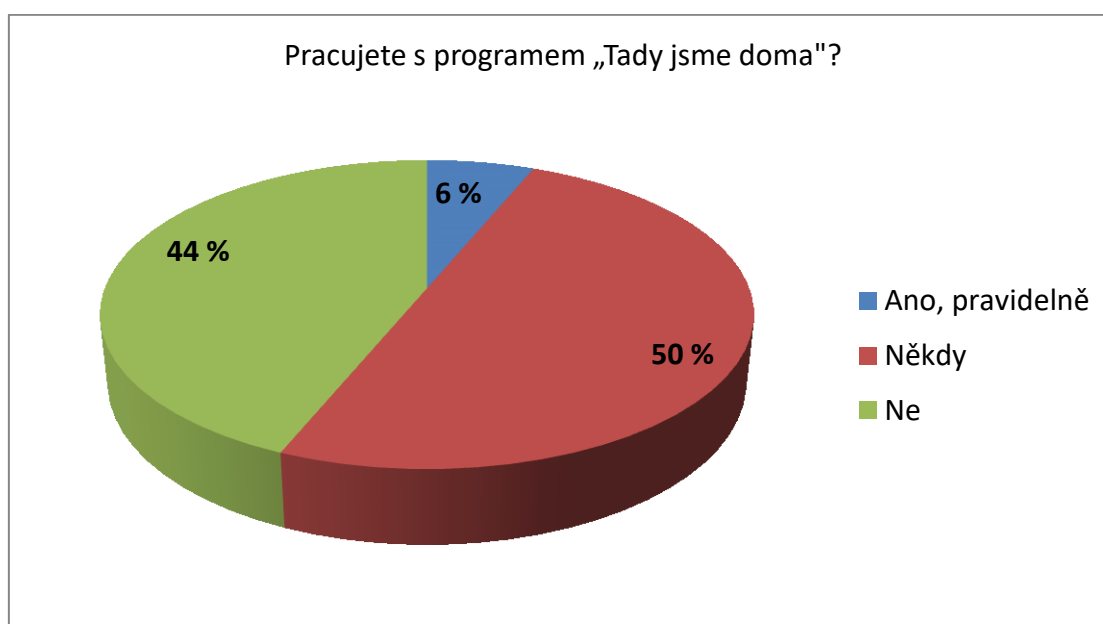
Vyhodnocení otázky č. 16

„Pracujete s programem Tady jsme doma – aneb Regionální folklor do škol?“

Tabulka č. 17- Výpovědi pedagogů k otázce č. 16

Odpověď	Počet pedagogů	Podíl v %
Ano, pravidelně	1	6 %
Někdy	8	50 %
Ne	7	44 %

Graf č. 9 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 16

Pedagogové mohli zaškrtnout pouze jednu z uvedených odpovědí. Zjistila jsem, že polovina ze všech tříd pracuje s programem „Tady jsme doma – aneb Regionální folklor do škol“ alespoň „Někdy“ (50 %). Objevila se zde také jedna odpověď (6 %), která uvádí, že s tímto programem pracuje „Pravidelně“. Bohužel méně jak polovina pedagogů (44 %) s tímto programem nepracuje vůbec, zejména ti, kteří nejsou původně z města Strážnice a z blízkého okolí.

Vyhodnocení otázky č. 17

„Pokud ano, jak tento program hodnotíte? (pokud ne, tuto otázku přeskočte)“

Otevřená odpověď:

1. respondent

„Spolupracuji s paní A. Schauerovou, je to výborná myšlenka, která nabízí spoustu možností v práci s dětmi v MŠ.“

Doufala jsem, že na tuto otázku odpoví více pedagogů. Bohužel odpověděla pouze jedna paní učitelka, která s tímto programem opravdu pracuje.

Vyhodnocení otázky č. 18

„Zapojují děti do mluveného projevu místní nářečí?“

Tabulka č. 18 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 18

Odpověď	Počet pedagogů	Podíl v %
Ano, prakticky všechny	2	12 %
Někdo	14	88 %
Ne	0	0 %

Pedagogové mohli zaškrtnout jednu z uvedených odpovědí. Z výpovědí je jasné, že se ve všech třídách nářečí ve slovní zásobě dětí objevuje. Ve většině tříd mluví nářečím „někdo“ (88 %). V jedné ze všech tříd mluví děti nářečím „prakticky všechny“ (12 %). Z čehož vyplývá, že v žádné ze tříd nemluví děti pouze správně spisovně bez nářečí (0 %).

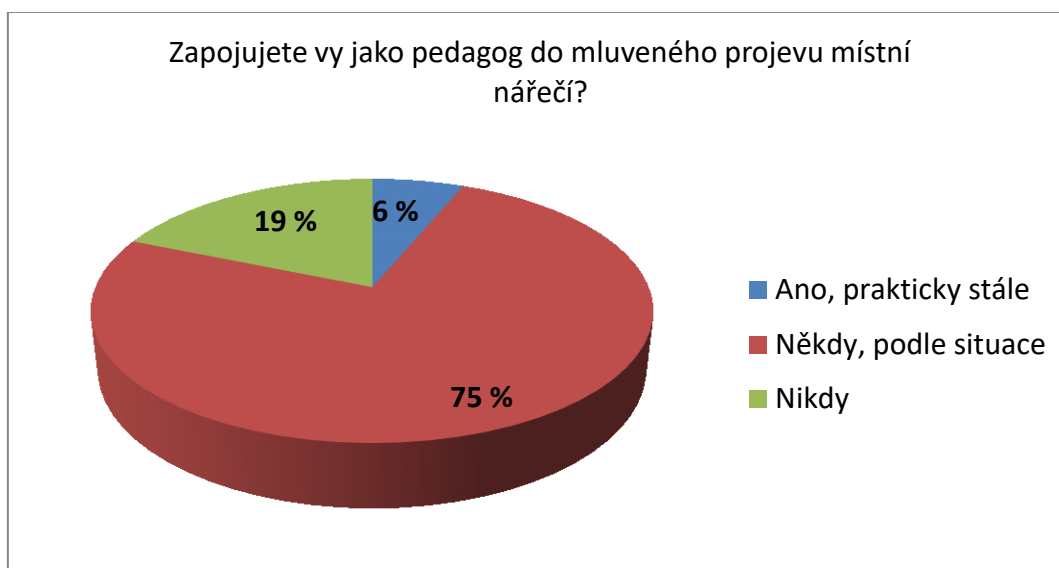
Vyhodnocení otázky č. 19

„Zapojujete vy jako pedagog do mluveného projevu místní nářečí?“

Tabulka č. 19 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 19

Odpověď	Počet pedagogů	Podíl v %
Ano, prakticky stále	1	6 %
Někdy, podle situace	12	75 %
Nikdy	3	19 %

Graf č. 10 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 19

Pedagogové mohli zaškrtnout pouze jednu odpověď. Z grafu vyplývá, že většina pedagogů do své slovní zásoby nářečí zahrnuje. Odpověď „*Někdy*“ zaškrtnlo nejvíce pedagogů (tedy 75 %). Odpověď „*Ano, prakticky stále*“ označil pouze jeden pedagog (6 %). A odpověď „*Nikdy*“ označili tři pedagogové (19 %). Což souvisí se čtyřmi pedagogy, kteří nepochází ze Strážnice ani z blízkého okolí.

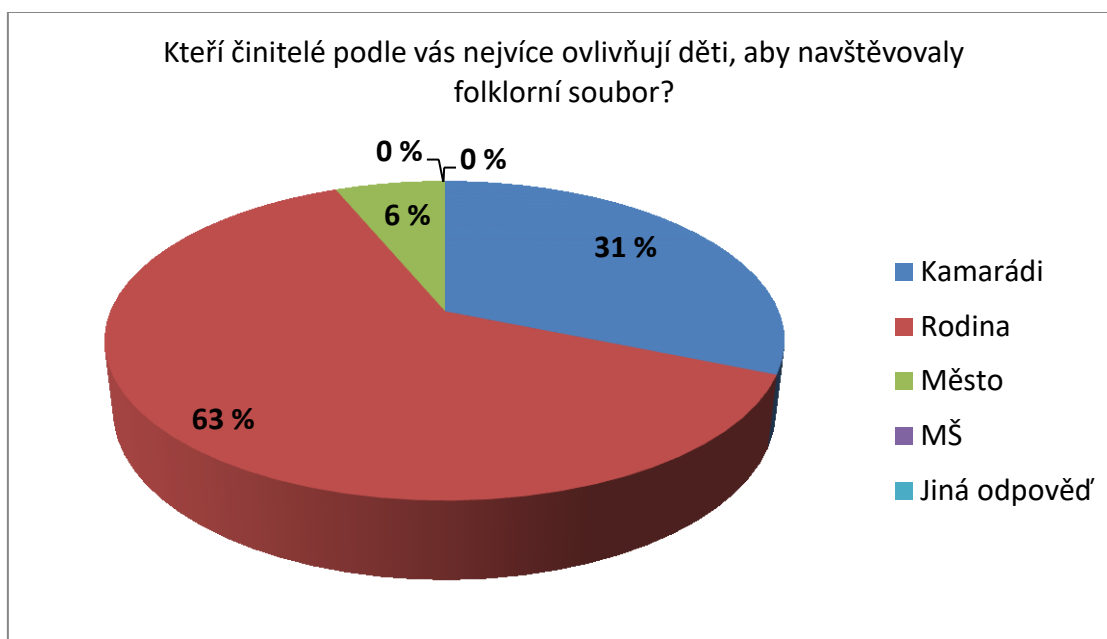
Vyhodnocení otázky č. 20

„*Kteří činitelé podle vás nejvíce ovlivňují děti, aby navštěvovaly folklorní soubor?*“

Tabulka č. 20 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 20

Odpověď	Počet odpovědí	Podíl v %
Kamarádi	5	31 %
Rodina	10	63 %
Město	1	6 %
MŠ	0	0 %
Jiná odpověď	0	0 %

Graf č. 11 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 20

Při této otázce mohli pedagogové uvést více odpovědí. Jako nejčastějšího činitele, kteří děti ovlivňují, aby navštěvovaly folklorní soubor, pedagogové označují „Rodinu“ (63 %). Následně označují „Kamarády“ (31 %). Také se zde objevuje odpověď „Město“ (6 %). A nikdo z pedagogů nevedl odpověď „Mateřská škola“ a „Jiná odpověď“ (0 %).

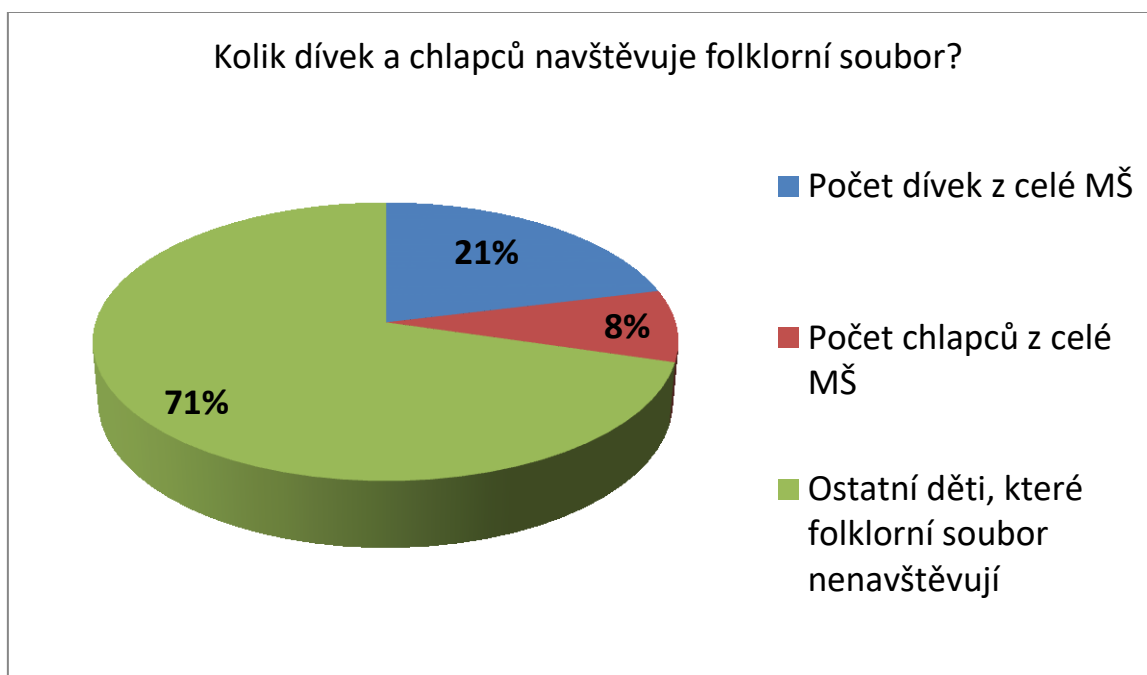
Vyhodnocení otázky č. 21

„ Kolik dívek a chlapců ze třídy navštěvuje folklorní soubor? “

Tabulka č. 21- Výpovědi pedagogů k otázce č. 21

Odpověď	Počet dětí	Podíl v %
Počet dívek	43	21 %
Počet chlapců	17	8 %

Graf č. 12 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 21

Na tuto otázku odpovídal jeden pedagog za celou třídu. Každý z pedagogů uvedl počet děvčat a chlapců, kteří navštěvují folklorní soubor. Z odpovědí vychází, že 43 dívek a 17 chlapců, z celé mateřské školy, dětský folklorní soubor navštěvuje. Zbylých 143 dětí se věnuje jiným zálibám.

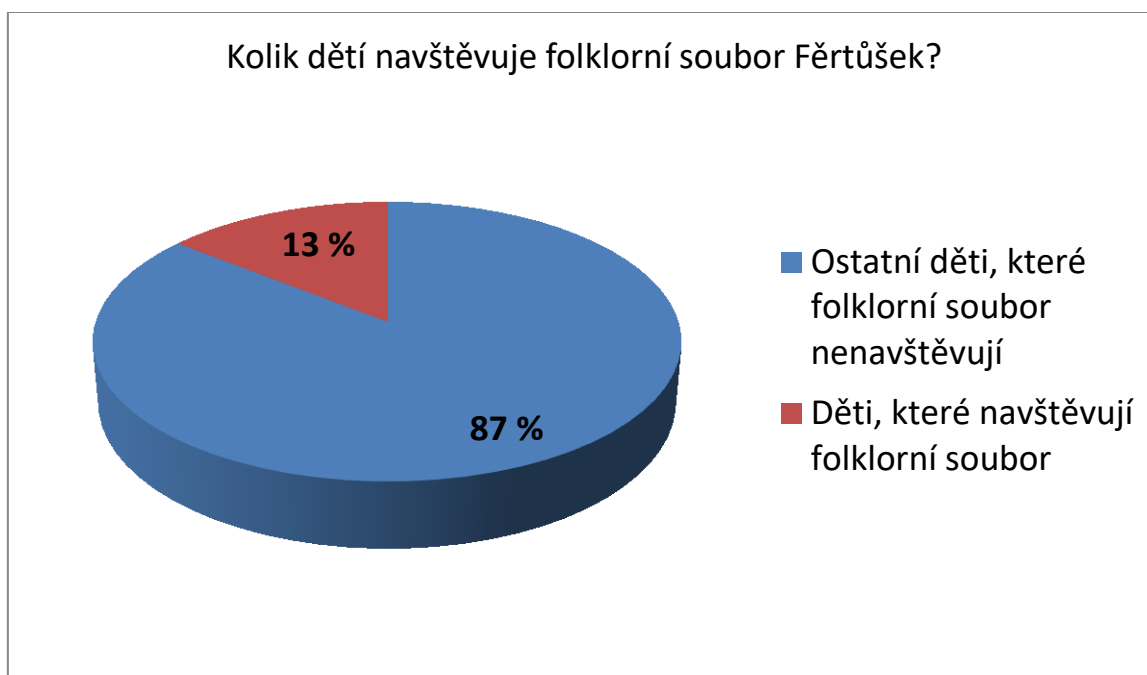
Vyhodnocení otázky č. 22

„Kolik dětí ze třídy navštěvuje folklorní soubor Fěrtušek?“

Tabulka č. 22 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 22

1. třída – 3 děti	5. třída – 4 děti
2. třída – 4 děti	6. třída – 0 dětí
3. třída – 5 dětí	7. třída – 4 děti
4. třída – 3 děti	8. třída – 6 dětí

Graf č. 13 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 22

Jeden pedagog ze třídy měl uvést, kolik dětí navštěvuje dětský folklorní soubor Fěrtůšek. Z tabulky můžeme vyčíst, že tento folklorní soubor navštěvuje 29 dětí ze všech tří mateřských škol. Tedy 29 dětí z 203 dětí. Zbýlých 174 dětí se věnuje jiným zálibám.

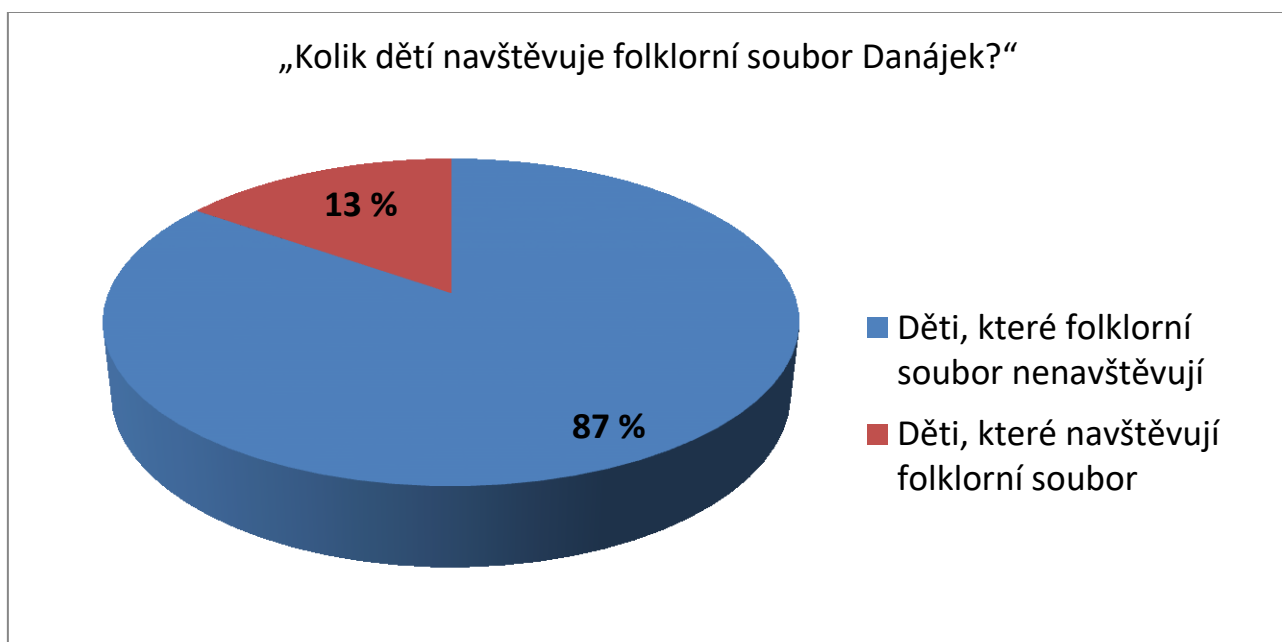
Vyhodnocení otázky č. 23

„Kolik dětí ze třídy navštěvuje folklorní soubor Danájek?“

Tabulka č. 23 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 23

1. třída – 5 dětí	5. třída – 6 dětí
2. třída – 3 dětí	6. třída – 5 dětí
3. třída – 0 dětí	7. třída – 3 dětí
4. třída – 4 dětí	8. třída – 5 dětí

Graf č. 14 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 23

Jeden pedagog ze třídy měl uvést, kolik dětí navštěvuje dětský folklorní soubor Danájek. Z tabulky můžeme vyčíst, že folklorní soubor Danájek navštěvuje 31 dětí ze všech tří mateřských škol. Tedy 31 z 203. Zbýlých 172 dětí se věnuje jiným zálibám.

Vyhodnocení otázky č. 24

„Kolik dětí ze třídy vlastní tradiční kroj? (uveďte číslo)“

Tabulka č. 24 - Výpovědi pedagogů k otázce č. 24

1. třída – 3 děti	5. třída – 4 děti
2. třída – 5 dětí	6. třída - 2 děti
3. třída – 0 dětí	7. třída – 4 dítě
4. třída – 1 dítě	8. třída – 2 děti

Za každou třídu měla jedna paní učitelka uvést, kolik dětí vlastní tradiční kroj. Zjistila jsem, že lidový kroj vlastní 21 dětí z celkového počtu 203 dětí.

4.11

4.12 Pozorování

Tuto metodu jsem uskutečnila ve formě zúčastněného pozorování. Dne 8. 4. 2022 jsem tento výzkum realizovala. Cílem pozorování bylo zjistit, jakým způsobem paní učitelka Jana Hanáková pracuje s projektem „Tady jsme doma- aneb Regionální folklor do škol“ a jak dětem téma folklor zprostředkovává.

Pro pozorování jsem zvolila mateřskou školu – Skácelova, konkrétně třídu „Včeličky“, která je do tohoto projektu zapojena. Tato třída se skládá z předškolních dětí a vede ji právě paní učitelka Jana Hanáková. Nutno podotknout, že třídu vede s paní učitelkou Pavlou Vašíčkovou, obě dvě paní učitelky mají tedy zkušenost s vedením dětského folklorního souboru. Deset dětí z této třídy navštěvuje dětské folklorní soubory Danájek a Fěrtůšek.

Tématem toho dne byl Pašijový týden. Sledovala jsem, kolik činností paní učitelka z projektu realizuje, a následně, jak je dětem zprostředkuje. Z projektu využila vyprávění o významných dnech v tomto týdnu, recitovala básničku Smrtná neděle a rozpočítadlo U potoka roste kvítí.

Paní učitelka Jana Hanáková měla pro děti (18) připravené téma Pašijový týden neboli Svatý týden. Jelikož jsem třídu navštívila v pátek a až v pondělí Pašijový týden začínal, tak záměrem paní učitelky bylo děti seznámit s tímto tématem a připravit je na to, co je nadcházející týden bude čekat.

Po příchodu do třídy děti čekala individuální výtvarná práce. Paní učitelka každé z dětí seznámila s tím, jak bude pracovat. Děti si měly tužkou předkreslit pět kruhů a každý z kruhů měly vybarvit jinou barvou. Jeden kruh měl být modrý, druhý – žlutý, třetí – fialový, čtvrtý – zelený a pátý – červený. Proč právě tyto barvy se pak dozvěděly na komunitním kruhu. Děti si tedy kruhy vybarvily a odnesly je do stojanu k sušení.

Potom si děti měly uklidit hračky a pomůcky ve třídě. A sednout si ke klavíru tak, aby na ně paní učitelka dobře viděla. Na přivítání si zaspívali písničku: Voláme Sluníčko, od Jaromíra Nohavici. Paní učitelka hrála na klavír a zpívala s dětmi. Ve třídě převažovali

chlapci, tak jsem očekávala, že budou zpívat spíše tiše. Ale právě naopak všechny děti zpívaly krásně nahlas a šlo vidět, že písničku dobře znají.

Následně se děti přesunuly do velkého kruhu, ve kterém se děti s paní učitelkou rozcvičily a navázaly na hudebně-pohybovou činnost. Paní učitelka si opět sedla za klavír. Když hrála na klavír, tak děti měly běhat. Jakmile přestala hrát, děti měly nehybně stát. Všechny děti se zapojily a správně reagovaly. Paní učitelka výborně na klavír improvizovala.

Z pohybové činnosti se děti přesunuly do komunitního kruhu a posadily se. Paní učitelka je seznámila s tím, že si tento den budou povídat o Pašijovém týdnu, který předchází křesťanskému svátku Velikonoce. A recitovala básničku.

*Smrtná nedělo, kam jsi klíče dala?
Dala jsem, je dala modrému pondělku.
Modrý pondělku, kam jsi klíče poděl?
Poděl jsem, je poděl zelenému čtvrtku.
Zelený čtvrtku, kam jsi klíče poděl?
Poděl jsem, je poděl Svatému Jiří.
Svatý Jiří vstává, zemi odmykává,
aby tráva růstla, tráva zelená
a zní vykvetla bílá leluja.*

Na základě básničky se paní učitelka děti ptala, kolik barev bylo v básni řečeno. Děti se snažily odpovědět. Pak paní učitelka básničku ještě jednou zopakovala, aby se děti utvrdily, že v básni byly zmíněny tři barvy. Následně si zopakovaly, jaké tři barvy to byly. Byla to barva modrá, zelená a bílá. A proč právě tyto barvy? Paní učitelka to dětem hned vysvětlila. Tyto barvy jsou tam z toho důvodu, protože příští týden nás čeká Modré pondělí, Zelený čtvrtek a Bílá sobota.

Poté paní učitelka vysvětlila, co se na každý den z Pašijového týdnu dělá.

Modré pondělí a žluté úterý:

„Děti, v tyto dny se uklízejí domácnosti, vaše pokojíčky, domy nebo třeba chalupy. Proto se na Velikonoce barví modré a žluté vajíčka, aby všichni věděli, že máme uklizenou domácnost.“

Škaredá středa:

„Na škaredou středu bylo důležité, aby všichni byli čistí a umytí. A také hlavně, aby se nikdo nemračil, protože ten, kdo se mračil na škaredou středu, tak se zůstal mračit po celý rok.“

Zelený čtvrtek:

„Název dostal podle barvy olivové hory, kde začalo Kristovo utrpení. Celý den bychom se měli postit, to znamená, že bychom neměli jíst maso. Měli bychom sníst hodně zeleného jídla. Jako je třeba špenát, brokolice, kopřiva apod.“

Velký pátek:

„Den ukřižování Ježíše Krista. Lidé se na tento den umývali v potoce, aby nebyli nemocní. Také se nesmělo prát prádlo a nesmělo se hýbat se zemí (polní práce).“

Bílá sobota:

„Na Bílou sobotu se světí oheň před kostelem.“

Velikonoční neděle:

„Je to den zmrtvýchvstání Krista. V tento den nám děti, končí půst. V kostelech se provádělo svěcení pokrmů, třeba beránka, mazance, chleba atd. A v tento den se také nesmělo uklízet.“

„A v pondělí už následuje šlaháčka, kdy kluci chodí s pomlázkou po domech a navštěvují holky, aby je vyšlehali, protože jinak by holky mohly uschnout. A holky jim za to připraví pohoštění a vajíčko.“

Následně si děti zopakovaly barvy dnů: modrá, žlutá, škaredá – fialová (protože se mi tahle barva nelíbí), zelená, velký – červená (barva jara) a bílá. Potom je paní učitelka upozornila, že přece právě tyto barvy si děti ráno namalovaly na výkres, na kterém ještě tento den budou pracovat.

Potom paní učitelka zmínila, že děti tento víkend čeká neděle, která se jmenuje Květná, Květná neděle. A protože se jmenuje Květná, tak se naučíme říkadlo o kvítí.

*U potoka roste kvítí,
říkají mu petrklíč,
na koho to slovo padne,
ten musí jít z kola pryč.*

Jakmile paní učitelka říkadlo dořekla, tak poprosila děti, aby si v kruhu stouply. Paní učitelka šla doprostřed kruhu a rozpočítávala děti a přitom říkala toto říkadlo. Děti si postupně říkadlo osvojovaly. Na koho ukázala, když řekla „ten musí jít z kola pryč“, tak ten si sedl. Jakmile si byla jistá, že děti vědí, co mají dělat, tak na své místo určila jedno z dětí. Postupně se děti střídaly a vypadávaly. K říkadlu pak přidávala tleskání, pleskání, dupání atd. Nakonec zůstaly dvě děti a ostatní děti jim fandily.

Potom paní učitelka řekla dětem, aby si šly pomalu sednout ke stolům. Vysvětlila jim, že budou dopracovávat jejich rozdělanou výtvarnou činnost. Na připravené výkresy s barevnými kruhy, budou dokreslovat květiny pomocí tuže. A to z toho důvodu, protože je to třída předškolních dětí a mají problémy s jemnou motorikou, tak aby si ji procvičily. Následně jsme se s dětmi přesunuli do šatny a na zahradu.

4.13 Výsledky pozorování

Pozorování bylo pro mě velmi zajímavé a přínosné. Zaznamenala jsem spoustu postřehů. Jako první mě zaujalo, při písni Voláme sluníčko, jak děti zpívaly nahlas a srozumitelně. Přijde mi, že to v dnešní době není obvyklé a myslím si, že má na tom svůj velký podíl právě paní učitelka, které k tomu děti vede.

Při komunitním kruhu mě zaujalo, jak se děti zapojovaly do diskuze, aktivně reagovaly na otázky položené paní učitelkou a naslouchaly. Bylo vidět, že je toto téma pro děti nové, ale zaujalo je natolik, že udržely poměrně dlouhou dobu pozornost. Z toho vyplývá, že jsou děti na tento způsob výuky zvyklé. V průběhu komunitního kruhu paní učitelka ukazovala obrázky, které v projektu byly zprostředkovány. Všimla jsem si, že při diskuzi paní učitelka i děti zařazují poměrně dost nářečí.

Následně se děti poměrně rychle naučily nové rozpočítadlo, a to díky tomu, že ho několikrát zopakovaly. Rychle pochopily princip hry a aktivně se všechny zapojily. Zajímavostí je, že se toto rozpočítadlo neobjevilo u žádného z pedagogů v dotazníku, asi si na něj nevzpomněli.

V návaznosti na toto téma mají děti nastávající týden navštívit místní skanzen, kde jsou pro děti připravené zvyky a tradice právě k významnému svátku Velikonoce.

Z celkového dojmu mohu usoudit, že paní učitelka Jana Hanáková s projektem „Tady jsme doma – aneb Regionální folklor do škol“ velmi dobře pracuje. Děti jsou na její styl výuky zvyklé. Bylo vidět, že folklor je její srdeční záležitost a snaží se ji zprostředkovat i dětem. Děti ze třídy „Včeličky“ jsou na tom po hudební i pohybové stránce velmi dobře. Jsou zvyklé často zpívat za doprovodu klavíru. Navíc deset dětí z předškolní třídy navštěvuje dětské folklorní soubory Danájek a Fěrtůšek a je to znát.

4.14 Odpovědi na výzkumné otázky

Z dotazníkového šetření a pozorování v mateřských školách ve Strážnici vyplynulo, že téma folklor je pořád aktuální. Většina pedagogů, zejména místních, se dětem téma folklor snaží přiblížit. Navštěvují s dětmi různé události a místa s folklorem spojená. Některé děti navštěvují místní dětské folklorní soubory. Jedna třída se tomuto tématu věnuje více intenzivně.

1. Jak se odráží strážnický folklor v ŠVP v mateřských školách ve Strážnici?

Název ŠVP je „Klíčem svět otvírám, nové věci poznávám“. V tomto ŠVP se nachází kapitola „Klíček ke světu“, která také zahrnuje vztah k městu. A Strážnice je známá právě svým bohatým folklorem, děti si tedy vytváří povědomí i v rámci této oblasti. Každopádně je tato kapitola pojata velmi obecně, konkrétně termín folklor zde nenajdeme. Jediná třída „Včeličky“, která je zapojena do projektu „Tady jsme doma“ místní folklor více propaguje a ve třídním vzdělávacím plánu se i více objevuje. Ostatní třídy folklor propagují jen okrajově, důležité však je, že toto téma je v povědomí v každé ze tříd.

2. Jakými formami seznamují učitelky děti s hmotnou i nehmotnou tradicí?

Paní učitelky do své výuky zařazují lidové písně, tance, říkadla, hry, hudebně-pohybové činnosti. Často dětem zprostředkovávají hudební nahrávky, tematické obrázky,

Orffovy a hudební nástroje, také fotografie ve vztahu k folkloru nebo třeba knihy. Někdy se odráží místní folklor na výzdobě jejich třídy. Také navštěvují místní skanzen, muzeum, modrotiskovou dílnu, zámek a Mezinárodní folklorní festival. Některé paní učitelky pracují s programem „Tady jsme doma – aneb Regionální folklor do škol“. A občas pedagogové i děti do svého projevu zařazují nářečí.

3. Jaký podíl dětí v předškolním věku navštěvuje folklorní soubor?

Ze všech 203 předškolních dětí, dětské folklorní soubory ve Strážnici navštěvuje 60 dětí. Dětský folklorní soubor Danájek navštěvuje 31 dětí a dětský folklorní soubor Fěrtůšek navštěvuje 29 dětí. Přitom velkou většinu tvoří dívky (43) a zbylých 17 chlapců dívky doplňuje. Z toho vyplývá, že ostatní předškolní děti (143) mají jiné záliby a koníčky, kterým se věnují.

4.15 Diskuze

Výsledky bakalářské práce přinesly mnoho zajímavých poznatků z oblasti folkloru a jeho propagace v mateřských školách ve Strážnici. Z analýzy výzkumného šetření lze vyvodit nové poznatky a skutečnosti, které se mohou stát předmětem dalšího výzkumného šetření.

Za úspěch považuji to, že se folklor v mateřských školách ve Strážnici stále propaguje a není pedagogům lhostejný. V každé ze tříd se děti s místním folklorem setkávají, ať už ve větší nebo menší míře.

K dotazníkovému šetření a k pozorování bych chtěla shrnout, že jsem ráda, že převážná část pedagogů pochází z města Strážnice a blízkého okolí. Myslím si, že když řešíme téma folklor, tak je to velmi důležité. Mnoho z těchto pedagogů má totiž přímou zkušenost s místním folklorem, jako je například účast ve folklorních souborech pro dospělé, nebo pedagogové v dětství navštěvovali dětské folklorní soubory, často znají instituce, ve kterých se folklor prezentuje, nebo alespoň navštěvují Mezinárodní folklorní festival ve Strážnici.

Ve všech třídách, jak jsem uvedla, se tedy téma folklor vyskytuje. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že učitelé často zařazují tradiční písně, tance, říkadla, hudebně-pohybová činnosti a hry. Pedagogové také dokázali uvést konkrétní příklady, některé se

často opakovaly, bylo tedy zřejmé, které praktikují nejčastěji. Také uvedli konkrétní pomůcky, kterými dětem snadněji téma folklor přibližují.

Ráda bych vyzdvihla paní učitelku Janu Hanákovou, která vede dětský folklorní soubor Danájek a paní učitelku Pavlu Vašíčkovou, která má na starosti dětský folklorní soubor Fěrtůšek. Tyto paní učitelky spolu dohromady učí na mateřské škole – Skácelova, ve třídě „Včeličky“. V této třídě lze poznat, že děti k místnímu folkloru mají vytvořený vztah a znají tradice a zvyklosti v kalendářním roce. Spoustu dětí v jejich třídě také tyto dětské folklorní soubory navštěvuje. Navíc paní učitelka Jana Hanáková je zapojena do projektu „Tady jsme doma“, takže sama chce děti v tomto tématu ještě více rozvíjet a téma folklor v její třídě dostává jiný rozměr.

V pozorování mě opravdu mile překvapilo, jak děti ve třídě „Včeličky“ velmi hezky zpívají. Je zde vidět důslednost paní učitelky, která je k tomu vede. A také to, že paní učitelka Jana Hanáková v cimbálové muzice sama zpívá. Děti jsou naučené zpívat za doprovodu klavíru. Zpívají nahlas, srozumitelně a jsou schopné se i doprovodit hrou na tělo.

Zaujalo mě, že všechny třídy navštěvují Mezinárodní folklorní festival. Jsem ráda, že tuto příležitost mateřské školy využívají. Protože i pro dospělé je to obrovský zážitek, vidět rozdílnosti jiných kultur a jejich folklor. Myslím si, že je to pro děti velkým přínosem a téma folklor se jim lépe propojí a ucelí. Také návštěva místních institucí, jako je skanzen, modrotisková dílna nebo muzeum dětem pomůže k pochopení tohoto tématu.

Také bych zmínila, že v každé ze tříd se někdy vyskytuje výzdoba k místnímu folkloru. V rámci pozorování jsem si ve třídě „Včeličky“ všimla vystavených Moren, které děti samy vytvořily, a se kterými předešlé týdny pracovaly. Co mně přijde jako škoda je, že se v žádné ze tříd nevyskytl koutek, který by se místnímu folkloru věnoval. Myslím si, že do budoucna by to pedagogové měli vzít v potaz.

Pedagogové i děti do své slovní zásoby často zařazují nářečí. Je to pro ně přirozené, protože v tomto regionu se nářečí vyskytuje ve velké míře. Avšak v dotazníkovém šetření byly uvedeny i odpovědi, že někteří pedagogové do svého slovníku nezařazují nářečí vůbec a byli to většinou právě pedagogové, kteří z města Strážnice ani okolí nepocházejí.

Myslím si, že je dobře, že pedagogové nářečí používají, avšak by ho neměli používat v takové míře, aby děti dokázali rozeznat nářečí od spisovné řeči. A aby samy děti spisovně dokázaly hovořit.

V dotazníkovém šetření se také věnuji dětským folklorním souborům. Jsem velmi ráda, že se tato tradice stále udržuje, a že je o ni pořád zájem. Dříve ve Strážnici byly dětské folklorní soubory Danájek, Žerotínek a Demižónek. V dnešní době máme dětské folklorní soubory dva, tedy Danájek a Fěrtůšek. Fěrtůšek vznikl z původního Demižónku. Děti jsou k návštěvě folklorních souborů nejvíce motivovány rodiči, avšak velmi často si děti folklor oblíbí a pokračují ve folkloru i ve starším věku. Jsem tedy překvapená, že i v dnešní době ze všech mateřských škol, ve Strážnici, navštěvuje dětské folklorní soubory šedesát dětí. Myslím si, že je o poměrně pěkné číslo.

Doufám, že i do budoucna se bude folklor v mateřských školách propagovat alespoň v takové míře jako dnes.

V navazujícím výzkumu by bylo zajímavé se například zaměřit přímo na dětské folklorní soubory ve Strážnici. Jak vedou předškolní děti k tradicím, jaké konkrétní činnosti se učí a jak s předškolními dětmi vedoucí souborů pracují.

5 Závěr

Bakalářská práce se zabývá mateřskými školami ve folklorně živém regionu na Slovácku. Teoretická část práce vymezuje region Slovácko a město Strážnice. Zabývám se historií mateřských škol ve Strážnici a charakterizuji všechny mateřské školy, které jsou ve Strážnici dnes. Popisuji Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, konkrétně kapitolu: „Dítě a svět“, Školní vzdělávací program a projekt „Tady jsme doma – aneb Regionální folklor do škol.“ Navazuji kapitolou tradice, ve které definuji tradice, obyčejové tradice, lidovou kulturu – hmotnou, nehmotnou a věnuji se dětskému kroji. Nakonec teoretické části definuji folklor a folklorismus, hudební, taneční a dětský folklor. V této kapitole ještě popisuji dětský folklorní soubor a zabývám se konkrétně strážnickými dětskými soubory, zejména Danájekem a Fěrtůškem.

Pro praktickou část bakalářské práce jsem zvolila kvantitativně-kvalitativní výzkum. Metodou tohoto výzkumu bylo dotazníkové šetření a pozorování. Vytvořila jsem dotazníky a kontaktovala jsem paní ředitelku, která ochotně dotazníky zprostředkovala všem pedagogům na všech mateřských školách ve Strážnici. V dotazníku jsem se zabývala tím, jaký názor a vztah mají pedagogové k místnímu folkloru, jestli se folklor nějakým způsobem v jejich ŠVP odrazuje, jaké činnosti a pomůcky dětem ve vztahu s místním folklorem nabízejí, jestli pedagogové se svojí třídou navštěvují místa s folklorem spojené, nebo kolik dětí chodí do místních dětských folklorních souborů. Na dotazníkové šetření jsem navázala pozorováním. Pozorovala jsem paní učitelku Janu Hanákovou působící na mateřské škole, která sídlí na ulici Skácelova ve Strážnici. Tuto paní učitelku jsem pozorovala z toho důvodu, že je zapojena do projektu „Tady jsme doma - aneb Regionální folklor do škol“, a také vede dětský folklorní soubor Danájek. Zajímalo mě tedy, jak s tímto projektem pracuje, jak moc se projektem inspiruje, jaké činnosti z projektu využívá a jak jej realizuje.

Na základě výzkumu jsem si stanovila tři výzkumné otázky. Podle získaných dat jsem přišla k závěru, že téma folklor se ve Školním vzdělávacím programu zmiňuje jen okrajově. Zjistila jsem, jakým způsobem pedagogové pracují s hmotnou i nehmotnou tradicí, snaží se dětem nabídnout různé činnosti, pomůcky a místa s folklorem spojené a toto téma jim tak přiblížit. A nakonec jsem se zabývala tím, jaký podíl předškolních dětí

navštěvuje místní folklorní soubory. A byla jsem mile překvapená, protože dětské folklorní soubory navštěvuje šedesát dětí ze všech mateřských ve Strážnici.

Podstata této bakalářské práce tedy spočívá v udržování folkloru v mateřských školách na Slovácku. Pevně věřím, že téma folklor pedagogové budou i do budoucna dětem předávat, alespoň tak jako dnes, protože je to podle mě důležité.

Seznam použitých informačních zdrojů

Monografie a další písemné zdroje

BLAHŮŠEK, Jan. *Identifikace a dokumentace jevů tradiční lidové kultury v České republice*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2006. ISBN 80-86156-77-X.

BLAHŮŠEK, Jan a Josef JANČÁŘ. *Etnologie - současnost a terminologické otázky*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2008. ISBN 978-80-87261-10-1.

BROUČEK, Stanislav a Richard JERÁBEK, ed. *Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Etnologický ústav Akademie věd České republiky v Praze a Ústav evropské etnologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně v nakl. Mladá fronta, 2007. ISBN 978-80-204-1450-2.

Dětský folklor dnes (proměny funkcí): sborník příspěvků z 23. strážnického symposia konaného ve dnech 15.-16. března 2007. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2007. ISBN 978-80-86156-93-4.

JANČÁŘ, Josef. *Lidová kultura na Moravě*. Strážnice: Ústav lidové kultury, 2000. Vlastivěda moravská. ISBN 80-86156-31-1.

JANČÁŘ, Josef. *Proměny Slovácka: (lidová kultura - od feudálního poddanství k postmodernímu společenství)*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2011. ISBN 978-80-87261-48-4.

KLIMEŠ, Lumír. *Slovník cizích slov*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981. ISBN 14-608-81.

Kronika je k dispozici v Mateřské škole Smetanova, ve Strážnici. Kroniku založila Marie Stanislavová, roku 1970.

KUČERA, Zdeněk, Vladimír TĚTHAL, Luděk MIKL a Jiří PAJER. *Pod křídly Slovácka*. Strážnice: Etnos, 2016. ISBN 978-80-905565-1-5.

RVP 72-41-M/01 Praha: MŠMT, 2021. Dostupné z: RVP PV září 2021 (5).pdf

SCHAUEROVÁ, Alena, MAŇÁKOVÁ, Magdalena. *Regionální folklor do škol* [online]. Národní ústav lidové kultury, 2015. ISBN: NÚLK, Strážnice 2015.

ŠVP 72-41-M/01 *Klíčem svět otvírám, nové věci poznávám*. Strážnice: MŠ Strážnice, 2020. Dokument je dostupný v kanceláři MŠ Strážnice.

VONDRUŠKOVÁ, Alena a Vlastimil VONDRUŠKA. *Tradice lidové tvorby: lidová hmotná kultura v Čechách a na Moravě*. Praha: Artia, 1988.

ŽIDLICKÝ, Vladimír a Jaroslav OREL, ŘEHÁNEK, František, ed. *Lidové kroje na Hodonínsku*. Martin: Osveta, 1979.

Elektronické zdroje

Mateřská škola Strážnice [online]. Strážnice, 2016 [cit. 2022-03-24]. Dostupné z: <https://www.msstraznice.eu/>

Město Strážnice [online]. Strážnice 2022 [cit. 2022-03-24]. Dostupné z: <http://www.straznice-mesto.cz/o-meste/d-15673/p1=22638>

Rozhovory

Rozhovor s Janou Hanákovou (14. 3. 2022, v MŠ Strážnice, ul. Skácelova)

Rozhovor s Pavlou Vašíčkovou (14. 3. 2022, v MŠ Strážnice, ul. Skácelova)

Seznam příloh

Příloha 1 – Dotazník

Dotazník určený paním učitelkám mateřských škol

Vážená paní učitelko,

Jmenuji se Kristýna Stanislavová a jsem studentkou Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, oboru Učitelství pro mateřské školy. Ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku, který mi bude sloužit jako výzkumný materiál k praktické části mé bakalářské práce. Dotazník je anonymní. Předem děkuji za ochotu a Váš cenný čas strávený nad tímto dotazníkem. Prosim o vyplnění dotazníku nejpozději do 18. 3. 2022. Dotazníky si osobně vyzvednu.

Zakroužkujte, název vaší mateřské školy:

- a) MŠ Smetanova
- b) MŠ Skácelova
- c) MŠ Radějovská

1. Jste pedagog přímo z města Strážnice nebo z blízkého okolí?

- a) Ano
- b) Ne

2. Jaký vztah máte k místnímu folkloru?

- a) kladný
- b) neutrální
- c) záporný

3. Máte s místním folklorem nějakou osobní zkušenost? (např. účast ve folklorním souboru apod.)

- a) mám zkušenost
- b) nemám zkušenost
- c) konkrétní odpověď

4. Odráží se místní folklor ve ŠVP?

- a) Ano
- b) Ne

5. Prolíná se místní folklor v každém z integrovaných bloků?

- a) Ano, v každém
- b) Ne, jen v některých

6. Jaké činnosti dětem nabízíte ve vztahu s místním folklorem? (možnost zakroužkovat více odpovědí)

- a) písně
- b) tanec
- c) říkadla
- d) hry
- e) hudebně – pohybové činnosti
- f) jiné

7. Pokud dětem činnosti ve vztahu s folklorem nabízíte, můžete uvést alespoň tři konkrétní příklady? (např. konkrétní píseň)

- 1)

- 2)

- 3)

8. Jaké používáte pomůcky, abyste dětem přiblížili téma folklor?

9. Nachází se ve vaší třídě nějaký „koutek“, který se místnímu folkloru věnuje? (např. v knihovně – knihy nebo obrázky týkající se tomuto tématu)

- a) Ano
 - b) Ne
 - c) konkrétní odpověď
-

10. Zprostředkováváte dětem nahrávky lidových písní? (např. při přechodu mezi činnostmi, při odpočinku, volné hře)

- a) Ano, pravidelně
- b) Někdy
- c) Ne

11. Odráží se místní folklor na výzdobě vaší MŠ nebo ve třídě?

- a) Ano, stále
- b) Někdy
- c) Ne

12. Navštěvujete s dětmi místní koncerty, které jsou spojené s tradičním folklorem?

- a) Ano, pravidelně
- b) Někdy
- c) Ne

13. Navštěvujete s mateřskou školou některé z těchto míst? (možnost zakroužkovat více odpovědí)

- a) skanzen

- b) muzeum
- c) modrotisk
- d) zámek
- e) jiné

14. Pokud ano, jak často?

- a) jednou za týden
- b) jednou za měsíc
- c) jednou za čtvrtletí
- d) jednou za půl roku

15. Navštěvujete jako mateřská škola Mezinárodní folklorní festival ve Strážnici?
(když není pandemie)

- a) Ano, pravidelně
- b) Někdy
- c) Ne

16. Pracujete s programem „Tady jsme doma“?

- a) Ano, systematicky
- b) Někdy
- c) Ne

17. Pokud ano, jak tento program hodnotíte? (pokud ne, tuto otázku přeskočte)

18. Zapojují děti do mluveného projevu místní nářečí?

- a) Ano, prakticky všechny
- b) Někdo
- c) Ne

19. Zapojujete vy jako pedagog do mluveného projevu místní nářečí?

- a) Ano, prakticky stále
- b) Někdy, podle situace
- c) Nikdy

20. Kterí činitelé podle vás nejvíce ovlivňují děti, aby navštěvovaly folklorní soubor?

- a) kamarádi
- b) rodina
- c) město
- d) MŠ
- e) jiná odpověď

21. Kolik dívek a chlapců ze třídy navštěvuje folklorní soubor?

- a) počet dívek:
- b) počet chlapců:

22. Kolik dětí ze třídy navštěvuje folklorní soubor Fěrtůšek?

23. Kolik dětí ze třídy navštěvuje folklorní soubor Danájek?

24. Kolik dětí ze třídy vlastní tradiční kroj? (uved'te číslo)

Děkuji Vám za Vaše odpovědi.